သူးလေ
သတင်းစာစောင်

အတွဲ(၁)အမှတ်စဉ်(၃)

ကညီလုၢ်လၢ်ထူသနူပဝ်ဒိၣ်လၢပတၢ်အိၣ်မှ

WELCOME TO KAW THOO LEI

ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး-ဗဟို၊ စည်းရုံးရေးနှင့်ပြန်ကြားရေးဌာန၊
ပညာပေးရေး နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးဌာနခွဲ မှ ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

၁. အယ်ဒီတာအာဘော် ၁

၂. မယှဉ်နဲ့ရဲဘော် ၁

၃. ငါ့ရဲ့အိမ် ၁

၄. ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ အခြေခံလမ်းစဉ် ၂

၅. ခွဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုဉ်စၢဖြဉ်ကရၢ ကရၢခိဉ် သုးခိဉ်ကျၢ်ဒိဉ်စိ စီးမူၤတူစ့ဖိ အလံဉ်ဟ့ဉ်ယု၊် ဆု ကညီမၤထူရၤမ့ၢ်နံၤဆၢက့ၢအလီ၊ (၇၁) ဝိတဝိ ၃

၆. ခွဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုဉ်စၢဖြဉ်ကရၢ အလံဉ်ဟ့ဉ်ယု၊်ဆု ကညီလါခူးတၢ်ကၢ်စုအမူး ၅

၇. ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ကြေညာစာတမ်းအပိုင်း (၁) ၇

၈. ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းက ပြန်ပြောင်းပြောပြတဲ့ ကော်ခိ စောဘဉီးကြီးရဲ့နိုင်ငံရေး အမျှော်အမြင် နှင့်ကရင့်အမျိုးသားနိုင်ငံရေး ၈

၉. မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းယူလိုက်မှုနှင့် ရှေ့နိုင်ငံရေးအလားအလာ အပိုင်း (၂) ၁၁

၁၀. ခွဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုဉ်စၢဖြဉ်ကရၢ ခိဉ်တဃဉ်ကျဲသနူ ၁၅

၁၁. တရူးဝါ ဒီးကလုဉ်ဒူဉ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိအတၢ်ရှလိဉ် ၁၆

၁၂. ဆူ...မိမိအိဉ် ၁၈

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖

ခီကရဲ့(၁၆)ဝိတဝိဝံၤကညီဒီကလုဉ်စၢဖြဉ်ကရၢခိဉ်နၢ်ဒိဉ်ထီလၢလဲၤပူၤကွဲဉ်တဖဉ်

ပဒိဉ်စီးတံလၢ်
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၁၉.၁.၂၆

ပဒိဉ်စီးအိဉ်ဝ့ရ်ဉ်
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၁၉.၈.၁၈

ပဒိဉ်စီးအဲဉ်ကလုဉ်ရ်ဉ်အူ
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၀.၂.၈

သုးခိဉ်ကျၢ်ဖိ စီးကျိုဉ်ဖျုဉ်
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၁.၆.၁၉

သုးခိဉ်ကျၢ်ဖိ စီးယျဉ်
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၁.၈.၁၀

ပဒိဉ်စီးတံတူး
လီၢ်ခၢဉ်သးထီဘိကမံးတံဉ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၁.၇.၃၁

သုးခိဉ်ကျၢ်ဂိၢ်ဂ့ၢ် စီးပံလးစ့ဉ်
ပၢဆၢသုးဂ့ၢ်ဝိခိဉ်ကျၢ်
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၁.၉.၈

သုးခိဉ်ကျၢ်ဖိ မါသဉ်စ့ဉ်
စးထိဉ်မၤတၢ်ပၢ်ဆၢလၢတၢ်
ပၢ်ဆၢစးထိဉ်လံၤလံၤ
မူဒါလၢပှဲၢ်ဖဲ ၂၀၂၁.၈.၂၈

သူလ့ၤလံဉ်တၢ်ကစီဉ်

တၢ်ထုးထိဉ်အီၤလၢ – ခွဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုဉ်စၢဖြဉ်ကရၢ၊ တၢ်ကစိဉ်ဒီးတၢ်ဘီးဘဉ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤ (လီၢ်ခၢဉ်သး)

တၢ်ထုးထိဉ်အီၤမ့ၢ်နံၤ – ၂၀၂၁ နံဉ်၊ လါစဲးပထ့ဘၢဉ်၊ ထုးထိဉ်နိဉ်ဂံၢ် – အဘ့ဉ် ၃

တၢ်ဆဲးကျိး - Email: kawthooleidoi_2008@yahoo.com

ပှၤတဂၤလၢ်လၢ် မ့ၢ်အဲဉ်ဒီးဆၢထိဉ်တၢ်ကွဲး ဆဲးကျိး ဘဉ်ဖဲ တၢ်ဆဲးကျိးလၢထးသ့ နှဉ်လီၤ

အယ်ဒီတာအာဘော်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၂၁ ဖေဖေါ်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းလိုက်သည့်အချိန်မှ စ၍ စက်တင်ဘာလ ရောက်သည့်အထိ ၉ လ ကျော်ပြီးဆိုသော်လည်း အာဏာသိမ်းစကစသည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တယားကိုချုပ်ကိုင်လည်ပတ်၍မရသေးသည့်အပြင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသော ပြည်သူ လူထုများတို့ကို လူသားမဆန်စွာ ပစ်ခတ်၊ သတ်ဖြတ်၊ ဖမ်းဆီးနှိပ်ဆက်မှုများတို့ကြောင့် ပြည်သူများတို့မှ မခံမရပ်နိုင်သည့်အဆုံး ရရာလက်နက်ဖြင့် ပြန်လည်ခုခံတိုက်ပွဲဆင်နွဲ့နေသည့် အခြေအနေကိုလည်း နိုင်ငံအနှံ့ ရင်ဆိုင်နေရသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအတွင်း ပြည်သူလူထုများတို့သည်လည်း မြို့ပြပေါက်ကွဲမှုများအကြား၊ တိုက်ပွဲများကြား၊ အဖမ်းအဆီးများကြား၊ အကြောက်တရားအောက်က နေထိုင်နေရသလို၊ Covid-19 ရောဂါအခြေအနေများတို့ကြောင့် ကုန်စျေးနှုန်းများ မြင့်မားလာခဲ့သည့်အတွက် ပြည်သူလူထုများတို့သည် အတိဒုက္ခရောက်နေကြရပြီး ကျဆုံးမည့်နိုင်ငံအဖြစ်ဆီသို့ လှမ်းနေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

စက်တင်ဘာလအတွင်း (၇၆) ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံပြီးမြောက်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားပြုကုလသမဂ္ဂအမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ်ကို မရွေးခြယ်ခန့်အပ် သတ်မှတ်နိုင်သေးဘဲ အမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်အတွက် သတ်မှတ်မည့် အရည်ချင်းစစ် ကော်မတီ နိုင်ငံ (၉) နိုင်ငံ ရွေးခြယ်အတည်ပြုခဲ့ပြီး လာမည့် နိုဝင်ဘာလတွင် ကိုယ်စားလှယ်ကို အတည်ပြုမည်ဟု သိရသည်။

တဖက်တွင်လည်း စစ်အာဏာရှင်စနစ်ပြုတ်ကျရေး၊ အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းရေးတို့အတွက် ဘုံရန်မှန်းချက်တူ အစုအဖွဲများအားလုံးပါဝင်သည့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အတိုင်ပင်ခံကောင်စီ (National Unity Consultative Council-NUCC) ကိုနိုင်ငံရေးလိုအပ်ချက်အရ စုဖွဲ့နိုင်ခဲ့ကြသည်ကိုလည်း လက်ကမ်းကြိုဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်စနစ် ပျက်သုဉ်းဖို့အတွက် တစ်ယောက်အားဖြင့် ယူသော်မရ၊ တစ်သောင်းအားဖြင့် ယူသော်ရ၏ ဆိုသည့် စကားပုံကဲ့သို့ ပြိုင်တူတွန်းလျှင် ရွှေနိုင်ပါသည့် လားရာတစ်ခုထဲကိုသာ ပြိုင်တူတွန်းရန် လိုအပ်သည်ကို အားလုံးမှ သတိပြုကြရမှာဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတွက် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးအနေဖြင့် ကရင်အမျိုးသားထုနည်းတူ တတိုင်းပြည်လုံး မျှော်လင့်တောင့်တနေသော ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်ပြည်ထောင်စုသစ်ကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက်မိမိတို့ချမှတ်ထားသော နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အခြေခံပြီး ခိုင်မာသော နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက်တိုက်ပွဲများကို ပုံဖော်ရင်း မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်၊ အာဏာရှင်စနစ်ဆိုးများတို့ကိုချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်သွားသည်အထိ စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် စုပေါင်းတိုက်ပွဲဝင်သွားဖို့ လိုပါကြောင်း .....

မယ္ဘဉ်နဲ့ရဲတော်

အဂ္ဂစိုင်း

မယ္ဘဉ်နဲ့ရဲတော်
မင်းတို့လဲ ..... လက်နက်ကိုင်
ငါတို့လဲ ..... လက်နက်ကိုင်
မင်းတို့လဲ ..... စစ်သား
ငါတို့လဲ ..... စစ်သား
တစ်ခုပဲကွာသွားတာ
ငါတို့ရဲ့ ဌေးနတ်ပြောင်းက
ဘယ်လိုအကြောင်းပြုချက်နဲ့မှ
ပြည်သူတက်မလှည့်ဘူး ..... ရဲတော်

မယ္ဘဉ်နဲ့ရဲတော်
မင်းတို့လဲ ..... ပြည်သူကျွေးတဲ့ရိက္ခာ
ငါတို့လဲ ..... ပြည်သူကျွေးတဲ့ရိက္ခာ
ကွာခြားသွားတာက
ငါတို့ရဲ့ စဇေးမှုတွေက
ဘယ်အဘအတွက်မှ
ကိုယ်စားမပြုထားဘူး ..... ရဲတော်

မယ္ဘဉ်နဲ့ရဲတော်
မင်းတို့ခံယူချက်က
တပ်မတော်သားအမိ
တပ်မတော်သားအဖ
ငါတို့ခံယူချက်က
ပြည်သူ့သားအမိ
ပြည်သူ့သားအဖ
အဲ့ဒီမှာ ဘဝတွေ
ကွာခြားသွားတာဘဲ .....

မယ္ဘဉ်နဲ့ရဲတော်
မင်းတို့လက်နက်ကိုင်တာ
ထမင်းငတ်လို့
ငါတို့ကတော့ အဝတ်ခံပြီး
လက်နက်ကိုင်တာ .....

ဓမ္မနဲ့အဓမ္မကို
ခွဲခြားသိမြင်နိုင်စွမ်း
မရှိသရွေ့
ဘာသာ သာသနာ လူမျိုးကို
ကာကွယ်နေတယ်ဆိုတဲ့
စကားကို
မသုံးစွဲကြနဲ့ရဲတော်တို့ .....
အမျိုးသားရေးသစ္စာဖောက်ဟာ
သင်တို့ကိုယ်တိုင်ဖြစ်နေတာ
သတိကြီးကြီးထားပေတော့ ....

ငါ့ရဲ့ အိမ်

နေ့ဗျပါစေ ငါ့ခေါင်းမပူဘူး
မိုးသည်းပါစေ ငါ့ကျောမစိုဘူး
ဆောင်းအေးပါစေ
ငါ့အသည်းမအေးဘူး
သူရှိနေတယ်.....

ငါမဆောက်ခဲ့ပေမယ့်
သူဖြစ်တည်တာ ငါ့အတွက်
ငါမပြုပြင်ပေမယ့်
သူရင်ပတည်နေတာ ငါ့အတွက်
ငါမချစ်တော့ဘူး ဆိုရင်တောင်မှ
သူ့အချစ်က မပျက်ပြယ်သွားဘူး
ငါတို့အတွက် ရှိနေတယ်.....

ကော်သူးလေက ငါတို့ရဲ့ သမိုင်း
ကော်သူးလေက ငါတို့ရဲ့ အဓွေ
ကော်သူးလေက ငါတို့ရဲ့ အနာဂတ်
ငါမြတ်နိုးတယ်၊ ငါတန်ဖိုးထားတယ်
ကော်သူးလေက ငှ့်ရဲ့ အိမ်

ဘုန်းဂျက်
(၂၀၂၀/၉/၁၅)

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ အခြေခံလမ်းစဉ်

တော်လှန်သော မျိုးချစ် လက္ခဏာရပ်များ

တော်လှန်သော မျိုးချစ် လက္ခဏာရပ်များမှာ

(၁) မိမိအမျိုးသားများကို ချစ်မြတ်နိုးသကဲ့သို့ အခြားအမျိုးသားများကိုလည်း လူမျိုးပေါင်းစုံ ချစ်ကြည်ရေး သဘောတရားအရ ခံယူချစ်ကြည်မြတ်နိုးခြင်း။

(၂) မိမိအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအတွက် တစ်မျိုးသားလုံးအကျိုးကို အဓိကထားပြီး အရာရာတွင် စံနမူနာအဖြစ် ရပ်တည်လုပ်ဆောင်ခြင်း။

(၃) ကေအဲန်ယူ လမ်းစဉ်လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် သဘောထားဆုံးဖြတ်ချက်များကို အာမခံပြီး ကျရောက်သော တာဝန်ရပ်များကို ထမ်းဆောင်ရာတွင် စည်းကမ်းရှိခြင်း။

(၄) အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဦးထိပ်ပန်ပြီး အမျိုးသား၏ ရန်သူမှန်သမျှကို တကယ်နာကြည်းပြီး အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။

(၅) လူမျိုးရေးအရ ကျွန်ပြုမှု နှင့် လူလူချင်း လက်ဝါးကြီးအုပ် ဂုတ်သွေးစုပ်ပြီး အမြတ်ထုတ်မှုကို ရွံရှာမုန်းတီးပြီး ပြတ်သားစွာ ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ခြင်း။

(၆) တစ်ဦးကောင်း တစ်ယောက်ကောင်း ဝါဒကို ရှောင်ကျဉ်ပြီး စုပေါင်းခေါင်းဆောင်မှု အခြေခံတရားပေါ်တွင် တာဝန်ယူ လုပ်ဆောင်ခြင်း။

(၇) မိမိအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကို အမြတစေမျှော်လင့်စောင့်စားနေသည့်အတွက် ထိုမျှော်လင့်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် အမြဲတစေ ထိုးထွင်းကြံဆခြင်း။ ရှေ့ဆောင်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။

(၈) တာဝန်ကျလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် မပြတ်မသားလုပ်ခြင်း၊ သမရိုးကျလုပ်ဆောင်ခြင်းထက် မိမိတာဝန်နှင့်ကျရောက်သော လက်တွေ့လုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် တက်တက်ကြွကြွ လုပ်ဆောင်ခြင်း။

(၉) ဖွဲ့သတ္တိရှိခြင်း၊ ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်ဓါတ်ရှိခြင်း၊ ဘက်မလိုက်ခြင်း ဂိုဏ်းဂဏမဆန်ခြင်း၊ အမှားကိုဝန်ခံရဲခြင်း

(၁၀) အချောင်သမားဆန်သော လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို ရှောင်ကျဉ်ပြီး၊ တော်လှန်ရေးကျကျ ခေါင်းဆောင်ခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း။

(၁၁) တော်လှန်ရေးကို ဆုံးခန်းတိုင်အောင် တိုက်ပွဲဝင်လုပ်ဆောင်မည့် ခံယူချက်နှင့်အခက်အခဲပေါင်းစုံကို ကျော်လွှားပြီး အောင်ပွဲရယူမည့် ခံယူချက်ရှိခြင်းများဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များသည်တော်လှန်သောမျိုးချစ်များ၏လက္ခဏာရပ်များဖြစ်ပြီးထိုတော်လှန်သောမျိုးချစ်များ၏ကျင့်သုံးရမည့်သဘောထားများသည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

(၁) ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်များကို အလေးအနက် သဘောပေါက်အောင် လေ့လာခြင်း၊ ခံယူခြင်း၊ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။

(၂) စုပေါင်းခေါင်းဆောင်မှုကို ဦးထိပ်ပန်ပြီး သီးခြားတာဝန်ယူမှုအရ ညီညွတ်မှု မထိခိုက်အောင် ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း

(၃) နိုင်ငံတကာ အခြေအနေ၊ ရန်သူအခြေအနေ၊ မိမိ၏ အခြေအနေများကို အမြဲတစေလေ့လာစူးစမ်းပြီး လိုအပ်သလို စည်းရုံးတိုက်ပွဲဝင်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်ရေးစိတ်ဓာတ်ပြင်းပြနေခြင်း

(၄) မိမိတာဝန်ကျ လုပ်ငန်းအပေါ် စိတ်ဝင်စားတက်ကြွပြီး အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းကို အမြဲတစေ ပြန်လည်ဝေဖန်ပြီး လိုအပ်သလို ပြုပြင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းပိုင်းကို တိုးတက်စေခြင်း။

(၅) အဆင့်ဆင့် ကြိုးကိုင်မှုအခြေခံပေါ်တွင် သဘောထားဆုံးဖြတ်ချက်များ အမိန့်နှင့်စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း အတိအကျ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၆) မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအပေါ်တွင် သဘောထားဆုံးဖြတ်ချက်များ အမိန့်နှင့်စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း အတိအကျ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၇) ဝေဖန်ရေးနှင့် မိမိကိုယ်ကို ဝေဖန်ရေးကို အမှန်တကယ် သဘောပေါက်ပြီး လက်တွေ့ကျကျ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း။

(၈) အနစ်နာခံပြီး အများအကျိုးအတွက် ဦးစားပေးခြင်း၊ ဘက်မလိုက်ခြင်း၊ ဂိုဏ်းဂဏ မဆန်ခြင်း၊ အမှားကိုပြုပြင်နိုင်ခြင်း၊ ဖွဲ့သတ္တိရှိခြင်းနှင့် ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်ထားရှိခြင်း

(၉) သဘောတူညီချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များ အရသာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပြီး ထိုသဘောတူညီချက်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အရေးတယူ အလေးထားပြီး ဂရုတစိုက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။

(၁၀) ကရင်တော်လှန်ရေး ရှေ့ဆောင် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးကို သစ္စာရှိစွာ မျက်လုံးအိမ်သဖွယ် စောင့်ရှောက်ကာကွယ်ခြင်းများသည် တော်လှန်သော မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်များမှ ကျင့်သုံးရမည့် သဘောထားဖြစ်ပေသည်။

ခ့ၢ်ဒဲၢ်ယူၢ်–ကညီဒီကလုၢ်စၢဖှိၢ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၢ်သးဝဲၤလီၢ်ခိၢ်သ့ၢ်
ကီၢ်သူလ့ၤ

ခ့ၢ်ဒဲၢ်ယူၢ်–ကညီဒီကလုၢ်စၢဖှိၢ်ကရၢ, ကရၢခိၢ်, သုးခိၢ်ကျၢ်ဒိၢ်စိစီၤမူၤတူစ့ဖ
အလံၢ်ဟ့ၢ်ယုၢ်ဆူ ကညီမၤထူရၤမ့ၢ်နံၤဆၢက့ၤအလီၢ် (၇၁)ဝိတဝိ

ကညီနံၢ်–၂၇ဖ၀နံၢ်, လါခူးထိၢ်(၅)သီ
ခရံၢ်နံၢ်–၂၀၂၁နံၢ်, လါအီကူၢ်(၁၂)သီ

ပပှၤကလုၢ်ကညီဖိဒီးဒဲၢ်ကလုၢ်ခိၢ်နၢ်, သိၢ်ဒူဒီးကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၢ်သ့ၢ်သုစၢ,

တနံၤအံၤ မ့ၢ် **"ကညီဒီကလုၢ် မၤထူရၤ အမ့ၢ်နံၤ"** ဆၢက့ၤအလီၢ် (၇၁) ဝိတဝိအနံၤ နၢ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်သ့ၢ်နိၢ်မၤလၤကပီၤ ကီၢ်ခိၢ်စီၤဘးအူကွံ,ပပှၤကလုၢ်ခိၢ်နၢ်,သိၢ်ဒူ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢၢ် လၢဟ့ၢ်လီၤတ့ၢ်လံ အသးသမူ လၢပပှၤကလုၢ် ကညီဖိတဖၢ် အတၢ်ထူၢ်ဖျဲးအဂီၢ် အမ့ၢ်နံၤနၢ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်နံၤအံၤ မ့ၢ်တၢ်သးအုးအမ့ၢ်နံၤတနံၤ ဒီးတဘျိယီနၢ့ၢ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး မ့ၢ်နံၤတနံၤလၢ ပကဘၢ်ဟ်ကဖၢလၢ ပသး ဒ်ပှၤတကလုၢ်အသိး လၢပအိၢ်ဒီး ပပှၤကလုၢ် ခိၢ်နၢ်, သိၢ်ဒူ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်တဖၢ်လၢ ဒဲၢ်အပှၤကလုၢ်, အိၢ်မူဝဲ ဒ်အတၢ်နၢ် တၢ်မ့ၢ်လၢ် ဒီးဟ့ၢ်လီၤတ့ၢ်လံ အသးသမူ, အတၢ်ဆၢကတီၢ်, အကျိၢ်အစ့ဒီးအတၢ်စုလီၢ်ခိၢ်ခိၢ်တဖၢ်လၢကညီဒီတလုၢ်အဂီၢ်နၢ့ၢ်လီၤ.

ပပှၤကလုၢ်ကညီဖိဒီးဒဲၢ်ကလုၢ်ခိၢ်နၢ်,သိၢ်ဒူဒီးကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၢ်သ့ၢ်သုစၢ,

တၢ်ခဲလၢၢ်နၢ့ၢ် အိၢ်ဒီး အလုၢ်အပ့ၢ်နၢ့ၢ်လီၤ. မၤထူရၤတဖၢ် အတၢ်ဟ့ၢ်လီၤအသး, တၢ်ဂၢ်သ့ၢ်ဂၢ်စီၤ, တၢ်တူၢ်ဆါခိၢ်ဆါသး ဒီးတၢ်ဆိၢ်ထွဲမၤစၢၤ ပပှၤကလုၢ်အတၢ်ဂဲၤလိၢ်နၢ့ၢ် မ့ၢ်တၢ်ပ့ၢ်ကၢ့ၤ ပပှၤကလုၢ် အတၢ်ထူၢ်ဖျဲးအကျဲတဖၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဒဲၢ်ဒီးမၤနၢ့ၢ် တၢ်တမံၤမံၤနၢ့ၢ် ပကဘၢ်ဟ့ၢ်တၢ်အပ့ၢ်လၢ ကၢကိၢ်ဒီးတၢ်လၢ ပလိၢ်ဘၢ်အီၤနၢ့ၢ်လီၤ. အယိ, တဂီၤအံၤ ပအိၢ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဖၢလၢပသး လၢပအိၢ်ဒီး မၤထူရၤတဖၢ် လၢတီဒီး အတၢ်နၢ်, အတၢ်မ့ၢ်လၢ် ဒီး တီဒီးပပှၤကလုၢ်အထံရ့ၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ပညိၢ်ကွၢ်စိဒီးအိၢ်ဆၢထၢ်ဝဲဂၢ်ဂၢ်ကျၤကျၤလၢပပှၤကလုၢ်အတၢ်ဂဲၤလိၢ်အပူၤတုၤအသံတစုနၢ့ၢ်လီၤ.

ဒ်သိးဒီး ပပှၤကလုၢ် အတၢ်မိၢ်နၢ့ၢ်သးလီ ဒီးထံရ့ၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ပညိၢ်ကွၢ်စိတဖၢ် ကလၢထိၢ်ပှဲၤထိၢ်ဝဲအဂီၢ် ပပှၤကလုၢ် ခိၢ်နၢ်တဖၢ် လၢအစိၤဒၢ်ဝဲနၢ့ၢ် ဂဲၤလိၢ်တ့ၢ်ဝဲ လၢကျဲအါဘိနၢ့ၢ်လီၤ. ခီဖျိလၢ တၢ်တသ့တဘၢ်ဒီးလၢတၢ်ဒီတဒၢလီၤက့ၤပပှၤကလုၢ်အသးသမူ,အဟံၢ်အယီဒီးအတၢ်စုလီၢ်ခိၢ်ခိၢ် အဂီၢ် ပဘၢ်နၢ်လီၤတ့ၢ်လံလၢ စုကဝဲၤ တၢ်ဒုးပၢၢ်ဆၢတၢ်အကျဲနၢ့ၢ်လီၤ. ဒ်နၢ့ၢ်အသိး, လၢတၢ်ထံၢ်လိၢ် ကျဲၤဘၢ်သကိးထံရ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဂ့ၢ်ကီအဂီၢ်ပခိၢ်ပနၢ်လၢညါတဖၢ်မၤတ့ၢ်ဝဲထံရ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ထံၢ်လိၢ် စံးကတိၤသကိး တစိၤဘၢ်တစိၤ ဒီးတုၤလီၤလၢပစိၤပဆၢကတီၢ်အံၤနၢ့ၢ်လီၤ. ဘၢ်ဆၢ်, စးထိၢ်ဖဲ ၂၀၂၁, လါဖ့ၤဂြၢ်ၤအါရံၢ် (၁)သီနၢ့ၢ် သုးကိၢ်ကး ဟံးနၢ့ၢ်ဆူၢ်ကၢ့ၤထံကီၢ်တၢ်စိကမိၤအယိထံရ့ၢ် ကီၢ်သဲး တၢ်ဃၢ်ကဒါက့ၤဆူလီၢ်ခံဒီးတၢ်မၤသံမၤဝိ ဒီးတၢ်မၤဆူၢ်မၤစိး ကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၢ် အိၢ်ထိၢ်ကဒါက့ၤဝဲ ဒ်လၢညါအသိး တုၤလီၤလၢ ခူဒိၢ်ဝ့ၢ်ဒိၢ်အပူၤဒၢ်လဲၢ်နၢ့ၢ်လီၤ. တၢ်ဖိၢ်တၢ်စၢ

ဒီးတၢ်မၤသံမၤဝိတဖၣ် တုၤဆၢကတိၢ်အံၤဒၣ်လၢ်နၣ် အမဲၢ်တကတၢ်ဝဲဒီးဘၣ်. ထံရူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်သးအိၣ် (Political Will) မ့ၢ်တအိၣ်ဝဲ လၢတၢ်သးအိၣ်ထံၣ်လိၣ်တဲသကိး ထံရူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်နၣ် ပတၣ်ဂံၢ်ဟၣ်ဘါ ထံရူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်ထံၣ်လိၣ်တဲသကိး တသ့အါလၢ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်ထဲတမံၤဧိၤ လၢပကဘၣ်အိးထိၣ်ယၣ် ထံရူၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်ထံၣ်လိၣ်တဲသကိးအကျဲ ဒီးလၢအဂၤတကပၤနၣ် ဒီတဒၢလိၤကၢ့ၤပပှၤကလုၣ် ဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိတဖၣ်အသးသမူ, အလိၢ်အိၣ်လိၢ်ဆိးဒီး အတၢ်စု လိၢ်ခိၣ်ခိၣ်နၣ်လိၤ. တကတိၢ်ယိ ယအဲၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ် ပပှၤကလုၣ်တဖၣ်လၢ ဒ်ပတ်ဒိၣ်ဟ်ကဲ ကိၢ်ခိၣ် စိၤဘးအူကွံ တၢ်ကတိၤ ကျဲသနူ (၄)ထံၣ်အသိး ကလၢထိၣ်ပဲ့ၤထိၣ်အဂိၢ် မ်ပကဂ့ၣ်ကျဲးစၢး သကိးအီၤနၣ်တက့ၢ်.

လၢပပှၤကလုၣ် အတၢ်ဂဲၤလိၣ်ဒီတကတိၢ်နၣ် ပပှၤကလုၣ် အခိၣ်အန၊ လၢညါတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ကီ လၢတၢ်ချ ဒီးလၢအဒွဲပူၤဒၣ်ဝဲနၣ်လိၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ဒီးပှၤလၢတၢ်ဟဲဒိလိၤဖးပှၤနၣ်လိၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ဒီးပှၤ လၢတၢ်ဟဲမၤလိၤစၢ် ပတၣ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ ဒီးပတၢ်ယူတၢ်ဖိး လၢကျဲအါဘိနၣ်လိၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီဒ်သိးအံၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးပှၤ တုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤနၣ်လိၤ. ပပှၤကလုၣ် ဒီးပပှၤမၤသကိးတၢ် တဖၣ် အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဂံၢ်စၢ် လၢထံရူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်သ့ၣ်ညါ, လၢတၢ်ဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်, လၢကျိၣ်စ့ ဒီးလၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အါမံၤနၣ်လိၤ. တၢ်တဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိ ပတၢ်နၣ်နၢ်လိၣ်သး, တၢ်နၣ်နၢ်လိၤသး, တၢ်ယူတၢ်ဖိးဒီးတၢ်မၤသကိးတဖၣ်နၣ်လိၤ.

ဒ်နၣ်အသိး, လၢအဂၤတကပၤနၣ် ပအိၣ်ဒီးခိၣ်နၢ်, သိၣ်ဒူ ဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိ မၤထူ ရၤတဖၣ် လၢဂဲၤလိၣ်သကိးတၢ်ဒီးပှၤ တုၤဟ့ၣ်လိၤတ့ၢ်ဝဲ အသ့ၣ်အထံ ဒီးအသးသမူနၣ်လိၤ. ပအိၣ်ဒီး ခိၣ်နၢ်, သိၣ်ဒူ ဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိ လၢထံလိၢ်ကိၢ်ပူၤ ဒီးလၢအိၣ်သလၣ်လိၤအသး လၢထံချၢကိၢ်ချၢတဖၣ် လၢတိဒီး အပှၤကလုၣ်, တိဒီးအတၢ်နၣ် ဒီးတိဒီးအပှၤကလုၣ် အတၢ်မ့ၢ်လၢ်ကွၢ်စိနၣ်လိၤ. ပအိၣ်ဒီး ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒူဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိတဖၣ်လၢဂဲၤလိၣ်သကိးတၢ်ဒီးပှၤလၢတၢ်ကိတၢ်ခဲ,လၢတၢ်ယံးတၢ်စ့ၤ ဒီးလၢတၢ်နးတၢ်ဖ့ၣ်အပူၤနၣ်လိၤ. အဲၣ်ကလုၣ် ခိၣ်နၢ်, သိၣ်ဒူ ဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိ လၢထံလိၢ်ကိၢ်ပူၤ ဒီးလၢထံချၢကိၢ်ချၢခဲလၢၣ် လၢအိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲ လၢအတၢ်နၣ်, တၢ်မ့ၢ်လၢ် ဒီးပှၤကလုၣ် တၢ်ဂဲၤလိၣ်အဂိၢ် ဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၤၤကျၤၤတဖၣ်နၣ် မ့ၢ်ပတၣ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ အနိၢ်အသံး, ဒီးမ့ၢ်အဲၣ်ကလုၣ်တဖၣ် လၢကအိၣ်မူ မၤလၢပဲ့ၤကၢ့ၤဝဲမၤထူရၤတဖၣ်အတၢ်နၣ်ဒီးအတၢ်မ့ၢ်လၢ်နၣ်လိၤ.

ပပှၤကလုၣ်ကညီဖဒီးအဲၣ်ကလုၣ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒူဒီးကမျၢ်ထံဖကိၢ်ဖိခဲလၢၣ်သ့ၣ်သုစၢ,

ပမ့ၢ်ပှၤကလုၣ် တကလုၣ် လၢအိၣ်ဒီး ကလုၣ်တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ, ထူသနူ, လုၢ်လၢ် ဒီး လံၣ်လဲၢ် တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်လိၤ. ကယဲၢ်တၢ်လၢကဟဲဒီး မၤလိၤမၢ်ကွံၣ် ပတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ, ထူသနူ, လုၢ်လၢ် ဒီးပပှၤကလုၣ် အကၢ့ၢ်အဂိၤခဲလၢၣ်နၣ် ပအိၣ်ဒီး ပမူပဒါကိးဂၤဒဲး လၢပကဘၣ် တြိဆၢဒီတဒၢအီၤနၣ် လိၤ. ကယဲၢ်တၢ်လၢ ကဟဲမၤဟးဂိၤ ပပှၤကလုၣ် အစုလိၢ်ခိၣ်ခိၣ် ဒီး အတၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထိခဲလၢၣ်နၣ် ပကဘၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ် တြိဆၢဒီတဒၢအီၤနၣ်လိၤ. ပအိၣ်ဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၣ် အလၢအပဲ့ၤ လၢပကတြိဆၢ ဒီတဒၢပပှၤကလုၣ် အသးသမူ ဒီးအလိၢ်အိၣ်လိၢ်ဆိးနၣ်လိၤ. မ်ယပှၤကလုၣ် ကညီဖခဲလၢၣ် ပကဂဲၤ ဆၢထၢၣ်သကိး ယူယူဒီးနူနူ ဒီးဂဲၤလိၣ်မၤလၢပဲ့ၤသကိး ပပှၤကလုၣ် အထံရူၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်မ့ၢ်လၢ်ကွၢ်စိ ဒီးမၤထူရၤတဖၣ် အတၢ်နၣ်တၢ်မ့ၢ်လၢ်တဖၣ် လၢတၢ်သးတဖျၣ်ယိ ဒီးလၢတၢ်ယူတၢ်ဖိးပူၤ တုၤပတၢ် မၤနၢၤတစုနၣ်တက့ၢ်.

သုးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ်စိစီၤမူၤတူစ့ဖိ
ကရၢခိၣ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုၣ်စၢဖ့ၣ်ကရၢ,

ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖြိုဉ်ကရၢ
လီၢ်ဓၢဉ်သးဝဲၤလီၢ်ခိုဉ်သ့ဉ်
ကီၢ်သူလ့ၤ
www.knuhq.org

ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖြိုဉ်ကရၢ,အလံာ်ဟ့ဉ်ယု၊်ဆူ ကညီလါခူးတၢ်ကံၢ်စုအမူး

နံၤသီ–ကညီနံဉ်....၂၇ဖဝ,လါခူးလါပဲၤ
ခရံာ်နံဉ်–၂၀၂၁နံဉ်,အီကူး(၂၂)သီ

ကညီဖိခဲလၢာ်သ့ဉ်သုဏ

တနံၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ ကညီနံဉ် ၂၇ဖဝနံဉ်, လါခူးလါပဲၤအနံၤဒီး မ့ၢ်ပဝဲ **"ကညီဒီကလုာ်တၢ်ကံၢ်စုအမ့ၢ်နံၤ"**နၢ်လီၤ. ဖဲ **"ကညီဒီကလုာ်တၢ်ကံၢ်စုအမ့ၢ်နံၤ"**အံၤ ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖြိုဉ်ကရၢ, လီၢ်ဓၢဉ်သး ဆၢလီၤနၢ်ဘဉ်တၢ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါဆူ ကညီဖိကိးဂၤဒဲးလၢ ကပူၤဖျိုးဒီးတၢ်တတၢ်တနၢ်, ကအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ လၢနီၢ်ခိနီၢ်သး, သူဉ်ဖှံသးညီ, သူထိဉ်ပှၤထိဉ် ဒီးမၤနၢ်အိဉ်ကဲကိးဂၤဒဲးနၢ်လီၤ.

ကညီတၢ်ကံၢ်စုအလု၊်အလၢ်အံၤ မ့ၢ်လု၊်လၢ်ထူသနူတမံၤလၢ ဟဲလီၤစၢၤဝဲဒဉ်လၢ မိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢပျၢၤတဖဉ် လၢပျၢၤလၢကစၢၤလံၤလံၤနၢ်လီၤ.တမ့ၢ်လု၊်လၢ်ထူသနူအသီဒီး ဟဲခီဖျိုဝဲဒဉ်လၢတၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်ဘဉ်.တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးလု၊်လၢ်ထူသနူတမံၤလၢဟဲအိဉ်ထိဉ်ဝဲလၢစိၤဒီးခ့ခါဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဘဉ်.

ကညီဒီကလုာ်တၢ်ကံၢ်စုအလု၊်အလၢ်ဒီး ထူသနူအံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢဟ်ဖျါထိဉ်ဝဲ ကညီဖိတကလုာ် အတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤ, အလု၊်အလၢ်, အထူသနူဒီး အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖဉ် လၢအိဉ်မူတ့ၢ်လံဝဲလၢပျၢၤလၢကစၢၤနၢ်လီၤ. ဒ်ပှၤတကလုာ်လၢအိဉ်ဒီးအတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤ, အလု၊်အလၢ်ဒီးအထူသနူအသိးနၢ်ဉ် မိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢပျၢၤတဖဉ် မၤယုၤနၢ်ဝဲအဖိအလံၤတစိၤဘဉ်တစိၤ ဒီးတ့ၤလီၤလၢပစိၤ, ခ့ခါဆၢကတီၢ်ခဲအံၤနၢ်လီၤ.

ဒ်သိးဒီးဖိလံၤတဖဉ်ကသ့ဉ်ညါလိာ်အသးဒီး ကအိဉ်ယူအိဉ်ဖိးဝဲအဂီၢ်နၢ်ဉ် မိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢပျၢၤတဖဉ်ကိးဖြိုဉ်ကၢ့ဝဲဖိလံၤလၢအိဉ်ဝဲလၢလီၢ်ယံၤလီၢ်ဘူးခဲလၢာ်တနံဉ်တဘျီနၢ်ဉ်လီၤ.အတၢ်ပညိဉ်ကွၢ်စိနၢ်ဉ် မ့ၢ်ဒ်သိးဒီးဖိလံၤတဖဉ် ကမၤသ့ဉ်ညါလိာ်အသးတဂၤဒီးတဂၤ, ဒီးတဖျဉ်ဒီးတဖျဉ် ဒီးဖဲလၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအိဉ်ထိဉ်ဝဲတဘျီလၢ်လၢ်နၢ်ဉ်ကသ့တိစၢၤမၤစၢၤလိာ်အသးဒီးအိဉ်ယူအိဉ်ဖိးအဂီၢ်နၢ်ဉ်လီၤ.

တနံဉ်တဘျီနၢ်ဉ်ကိးဖြိုဉ်ကၢ့ဝဲအဖိအလံၤလၢလီၢ်ဘူးလီၢ်ယံၤခဲလၢာ်နၢ်ဉ်လီၤ.ဖဲလၢဖိလံၤတဖဉ်ဟဲကၢ့ထံဉ်လိာ်ဒီးအိဉ်ဖြိုဉ်သကိး အဆၢကတီၢ်နၢ်ဉ် ဖိလံၤ တဖျဉ်ဘဉ်တဖျဉ်နၢ်ဉ် ဟဲကၢ့ဝဲဆူ မိၢ်ပၢ်ဖံဖုအဒ့ပီၤလီၢ်(အိဉ်ဖျဉ်အလီၢ်) ဒီးဟဲကၢ့စိာ်သကိးဝဲ တၢ်အိဉ်တၢ်အီအကလုာ်ကလုာ် ဒ်ဟံဉ်ဖိယီဖိတဖျဉ်ဒီးတဖျဉ် အတၢ်လု၊်အိဉ်သးသမူ, တၤသူတၤသဉ် ဒီး တၢ်ဖံးအိဉ်မၤအိဉ်အတၢ်ဒီးနၢ်တဖဉ်အိဉ်ဝဲအသိးနၢ်ဉ်လီၤ.

တၢ်ထံဉ်လိာ်အိဉ်သကိးဒ်သိးအံၤတနံဉ်တဘျီအဂီၢ်ဟ်ပနိဉ်ယာ်ဝဲမ့ၢ်နံၤမ့ၢ်သိနၢ်ဉ်လီၤ.တနံဉ်ဘဉ်တနံဉ်ဖဲလၢဟံဉ်ဖိယီဖိဒီးဖိလံၤအါဖျဉ်အါထၢထံဉ်လိာ်သကိးအသးဒ်သိးအံၤအဆၢကတီၢ်ခီဖျိလၢဖိလံၤတနီၤ ဘဉ်ဟဲကၢ့ဝဲလၢတၢ်လီၢ်လၢအယံၤဒီး တနီၤနၢ်ဉ်တၢ်လဲၤတၢ်ကၢ့ၤကီခဲဝဲအယိ ဘဉ်အိဉ်

ခံးလိုက်အသးနှ့ဉ်လီ၊ အိုဉ်ခံးလိုက်အသးတူ၊ ဖိလံ၊တဖဉ်ဟဲကှ၊ဝဲပှဲ၊ထိဉ်ပှဲ၊ထိနှ့ဉ်လီ၊ ဖဲလၢအိုဉ်ခံး လိုက်အသးအဆၢကတိၢ်နှ့ဉ် အိုဉ်သကိးအီသကိးတၢ်အိုဉ်တၢ်အီအကလုာ်ကလုာ် လၢဖိလံ၊တဖဉ် ဟဲကှ၊စိတ်ဖြဉ်ဝဲနှ့ဉ်လီ၊ အိုဉ်ဝဲဒီးတၢ်အိုဉ်သကိးအီသကိးအမူးဖးဒိုဉ် လၢခံသီသၢသီဒီးတူ၊လၢ ဒီနှ့် နှ့ဉ်လီ၊ တူ၊ဖိလံ၊တဖဉ်ဟဲကှ၊တူ၊ ဝဲခဲလၢာ်နှ့ဉ် ဖဲလၢတၢ်အိုဉ်သကိးအီသကိးလၢခံကတၢ်တသီ အဆၢကတိၢ်နှ့ဉ်အိုဉ်ဒီး **"တၢ်ကံၢ်လိုာ်စုအမူးဖးဒိုဉ်"** နှ့ဉ်လီ၊.

တၢ်ကံၢ်လိုာ်စုအံၤနှ့ဉ်ဟ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ပနီဉ်တမံၤလၢ **"ပမ့ၢ်ပှၤတကလုာ်ဃီဒီးတဖ္ဍာ်ဃီတထၢ ဃီ"** နှ့ဉ်လီ၊. မ့ၢ်တၢ်ပနီဉ်တမံၤလၢဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်ဃူတၢ်ဖိ ဒီးတၢ်ဟ်သးတဖျာ်ဃီနှ့ဉ်လီ၊. မ့ၢ်နၢ်ဟူ လိုာ်အကစိဉ်လၢ တၢ်မၤနၢ်မၤထးအီၤတဖ္ဍာ်ဖ္ဍာ် ဒီးမ့ၢ်ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤနှ့ဉ် ကလူၤအိုဉ် လိုာ်အသး ဒီးတိစၢၤမၤစၢၤလိုာ်အသးအဂီၢ်နှ့ဉ်လီ၊. မ့ၢ်ထံဉ်လိုာ်အသးလၢ တၢ်လီၢ်တတီၤဂ့ၤတတီၤ ဂ့ၤနှ့ဉ် ကသ့ဉ်ညါလိုာ်အသးလၢ မ့ၢ်ပှၤတကလုာ်ဃီ ဒီးမ့ၢ်ပှၤတဖ္ဍာ်ဃီတထၢဃီအဂီၢ်နှ့ဉ်လီ၊. မ့ၢ်တၢ် ဃူတၢ်ဖိုးဒီးမ့ၢ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလိုာ်သးအပနီဉ်နှ့ဉ်လီ၊.

ဒ်နှ့ဉ်အသိး, ဖဲလၢဖိလံ၊တဖဉ် ထံဉ်လိုာ်အိုဉ်ဖြဉ်သကိးဝဲ ဖဲလၢခံကတၢ် တသီနှ့ဉ် မိၢ်ပၢ် ဖံဖု, ဒီးခိဉ်နၢ်သ့ဉ်ကှ့သးပှၢ်တဖဉ်အိုဉ်ဝဲဒီး တၢ်သိဉ်လီၤသီလီၤဒီး တၢ်မၤလိုာ်ပိာ်ယၤ့ၤလၢအဂ့ၤအဘဉ်တ ဖဉ်နှ့ဉ်လီ၊. ဒ်နှ့ဉ်အသိး, မိၢ်ပၢ်သ့ဉ်ကှ့သးပှၢ်တဖဉ် အိုဉ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါ ဒီးတၢ်ဆိဉ်ဂ့ၤ ဆိဉ်ဝါဆူဖိလံ၊တဖဉ်လၢကအိုဉ်ဆူဉ်အိုဉ်ခ္ဍ,မၤနှ့ၢ်အိုဉ်ကဲ,ပူၤဖ္ဍာ်ပူၤဒါဒီးသူထိဉ်ပှၤ်ထိဉ်ဝဲနှ့ဉ်လီ၊.

ကညီဖိခဲလၢာ်သ့ဉ်သုစၢ

"ကညီဒီကလုာ်တၢ်ကံၢ်စုအမူး" အကံၢ်အလဲနှ့ဉ် မ့ၢ်ဒဉ်ဟံဉ်ဖိဃီဖိ, ဖ္ဍာ်ဖိထၢဖိဒီး ပှၤတက လုာ်အမူးသးခု လၢဘဉ်ထွဲဒီး ဟံဉ်ဖိဃီဖိ, ဖ္ဍာ်ဖိထၢဖိ ဒီးပှၤတကလုာ်အတၢ်ဃူတၢ်ဖိ ဒီးတၢ်အိုဉ်ဃူ အိုဉ်ဖိုးနှ့ဉ်လီ၊.ခီဖျိလၢတၢ်အိုဉ်သးအါမံၤဒီးတၢ်ဆိဉ်သနံးအါကလုာ်အဃီမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤနှ့ဉ်ပပှၤ ကလုာ်တဖဉ် ဘဉ်အိုဉ်ဝဲလၢ ထံကိၢ်အါဘ့ဉ် ဒီးတၢ်လီၢ်အါတီၤနှ့ဉ်လီ၊. သနာ်ကှ့နှ့ဉ် စိၤဒီးဆၢကတိၢ် အတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်တဖဉ်အဃီ ပမ့ၢ်ဘဉ်အိုဉ်ယံၤလိုာ်သးလၢ နီၢ်ခိနီၢ်ခိဘဉ်ဆဉ် ပထံဉ်လိုာ်သးသ့ ထိဘိ ဒီးပဒုးနၢ်ဟူလိုာ်ပကစိဉ်သ့ထိဘိနှ့ဉ်လီ၊.ပမ့ၢ်ဘဉ်အိုဉ်ယံၤလိုာ်သးဘဉ်ဆဉ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအ ယံၤဘဉ်. လီၤဆီဒဉ်တၢ် လၢတၢ်ဒုးနၢ်ဟူလိုာ်ပဂ့ၢ်ပကျိၤ, တၢ်သ့ဉ်နိဉ်ဆၢဂ့ၤလိုာ်သး, တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒီးတၢ်ဆိဉ်ထွဲလိုာ်သးနှ့ဉ်ပမၤသ့ထိဘိလီၤ.

လီၤဆီဒဉ်တၢ်ဖဲခိဉ်ဘ့ၢ်တၢ်သံသတြိုာ်(COVID Pandemic)တၢ်ဆါအိုဉ်ထိဉ်ဝဲအဆၢကတိၢ် အံၤနှ့ဉ် ပကဟ်ဖြဉ်ထိဉ်ပသး ဒီးအိုဉ်ဖြဉ်သကိးအါအါဂိၢ်ဂိၢ်တသ့ဘဉ်. ဘဉ်ဆဉ်, ပကသ့ဉ်နိဉ်ထိဉ် လိုာ်သကိးပသးခီဖျိလၢတၢ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါလိုာ်သး, လၢတၢ်ထုကဖဉ်, ဒီးလၢတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒီးတၢ်ဆိဉ် ထွဲမၤစၢၤလိုာ်သး တူ၊ပပှၤကလုာ်အထံရ့ၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်ပညိဉ်ကွၢ်စိတဖဉ် လၢထိဉ်ပှဲ၊ထိဉ်ဝဲတစုနှ့ဉ် မ့ၢ်ပတၢ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါပပှၤကလုာ်ခဲလၢာ် လၢအိုဉ်ယံၤအိုဉ်ဘူး ဒီးလၢထံလိၢ်ကိၢ်ပူ၊ ဒီးလၢထံချၢကိၢ်ချ ခဲလၢာ်နှ့ဉ်လီ၊.

ကတိၢ်အံၤဖဲခိဉ်ဘ့ၢ်တၢ်သံသတြိုာ်(COVID Pandemic)တၢ်ဆါအိုဉ်ထိဉ်ဝဲအဆၢကတိၢ်အံၤ နှ့ဉ် ဒ်သိးဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါသုတရၤလီၤအါထိဉ်အသးတဂ့ၤအဂီၢ် မ်ပကပိာ်ထွဲမၤထွဲစ့ၢ်ကီး တၢ်သိဉ် တၢ်သီဒီးတၢ်ဘျၢတဖဉ် လၢတၢ်ကံၢ်စုအမူးပူၤနှ့ဉ်တက့ၢ်. မ်ကညီဖိခဲလၢာ် ကအိုဉ်ဆူဉ်အိုဉ်ခ္ဍ , နၢ်ဖ္ဍာ် နၢ်ဒါဒီးမၤနှ့ၢ်အိုဉ်ကဲကိုးဂၤဒဲးနှ့ဉ်တက့ၢ်.

ခ့ဉ်ဆဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖြဉ်ကရၢ
လီၢ်ခၢဉ်သး

ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ကြေညာစာတမ်းအပိုင်း (၁)

ဤပိုင်းခြားစိပ်ပြာသုံးသပ်မှုများအားလုံးသည် ပြင်ပလေ့လာဆန်းစစ်သူများမှ ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ပြီး ကေအဲန်ယူ – ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ နိုင်ငံခြားရေးဌာနမှ အတည်ပြုထားပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ (၁) ရက်နေ့မှအစပြုခဲ့သည့် စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် ကေအဲန်ယူ – ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးမှ တစိုက်မတ်မတ်ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖေါ်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည်လည်း အချိုးအ ကွေ့တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိလာပါသည်။ စစ်အာဏာသိမ်းသူတို့မှ အာဏာဆက်လက်ဆုပ်ကိုင်သွားနိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့အားဆန့်ကျင်နေသူများကိုရက်စက်စွာသတ်ဖြတ်ဖြိုခွင်းမှုများ အဆက်မပြတ်ပြုလုပ်နေပြီး တိုင်းပြည်ကို အကြောက်တရားဖြင့် ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးကိုသာ တစိုက်မတ်မတ်လုပ်ဆောင်နေကြသည်။ အခြားတဖက်တွင် ပြည်သူလူထုများနှင့် ဆန္ဒပြသူများ၊ CDM လုပ်ရှားသူများ၊ အရပ်ဖက်လူအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ အစရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများတို့သည် မိမိတို့၏ဘုံရန်သူစစ်အာဏာရှင်စနစ် ကျဆုံးရေးအတွက် ပေါင်းမိသွားကာ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ပထမဆုံးသော ခြေလှမ်းတရပ်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီကြေညာစာတမ်း အပိုင်း (၁) ကိုထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကအကျဆုံးသောအချက်မှာ ထိုအစုအဖွဲ့များအားလုံးတို့သည် စစ်အာဏာသိမ်းအဖွဲ့ကို ဖိအားမျိုးစုံဖြစ်သော နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ သံတမန်ရေးနှင့် ပြင်းထန်သောစီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု အပါအဝင် စည်းရုံးရေးနည်းလမ်းပေါင်းစုံကို အသုံးပြုလျက် စစ်အာဏာရှင်များမှ အလျှော့ပေးကာ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ စာပွဲပိုင်းသို့ ခေါ်ဆောင်လာလျက် မိမိတို့တည်ဆောက်လိုသော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်သွားရေးပင်ဖြစ်သည်။

NUCC – အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ

အရေးကြီးသည့် ပထမ ခြေလှမ်း

အဓိကကျသည့် အင်အားစုအုပ်စု (၄) စုကို တွေ့ရမည်။ (၁) ရွေးကောက်ခံပါလီမန်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ (၂) နိုင်ငံရေးပါတီများ (၃) အရပ်သားတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ စည်းရုံးသူများ၊ အမျိုးသမီး၊ လူငယ်အပါအဝင် (၄) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ တို့ဖြစ်သည်။

NUCC အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီမှ ထိုကဲ့သို့ကွဲပြားနေသည့် အလွှာ ၄ လွှာကို ကိုယ်စားပြုပြီး တရားဝင်သည့်ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ဘာသာရေးနောက်ခံကလာသည့် လူများသည် ပါဝင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ကွဲပြားနေသည့် အလွှာများသည် အချင်းချင်းစုစည်းကြလျက် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီကို စိန်ခေါ်မှုပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤသို့စဉ်းစားမှုများ ကွဲပြားနေသည့်အလျောက်တ ချို့သော အစိတ်အပိုင်းများတွင် R2P ကဲ့သို့ ကိစ္စမျိုး၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်ကို နေ့ချင်းညချင်းဖွဲ့စည်းလိုက်မည် စသည့် တွေးခေါ်စဉ်စားမှုမျိုးကိုလည်း တွေ့မြင်နေရပါသည်။ လက်တွေ့မြေပြင်ဖြစ်ပေါ်နေမှုများအရ စစ်ကောင်စီလုပ်ရှားမှုများကို ရပ်တန့်နိုင်အောင် မလုပ်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။ သို့သော် အတူလက်တွဲလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အုတ်မြစ်တစ်ခုချမှတ်နိုင်သည်။

ညီညွတ်ရေးနှင့် မိမိကိုယ်ပိုင် Autonomy ဖြစ်မှုအပေါ် ချိန်ဆလက်တွဲလုပ်ဆောင်မှုများ

– ပါဝင်ပတ်သက်သူတို့အကြား ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် ဘုံရည်မှန်းချက်နှင့် ဘုံရန်သူတို့ကိုထားရှိရမည်ဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့ရှိရင်းစွဲအဖွဲ့အစည်းများတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ ရည်မှန်းချက်၊ သံနှိုဌာန်ချမှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အရွှေ့အပြောင်းတစ်ခုပြုလုပ်နိုင်ရေးမှာ တစုံတရာအခက်အခဲရှိနိုင်ပါသည်။ တချို့သောတော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများတို့သည် မိမိကိုယ်ပိုင်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ ကာလကြာရှည်စွာတည်ရှိနေကြပြီးသားဖြစ်သည်။ တချို့နိုင်ငံရေးပါတီနှင့် တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးလက်နက်ကိုင်အင်အားစုများသည် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ရာထူးလက်ခံရယူခြင်းမျိုးတို့တွင် စိတ်ဝင်စားမှုမရှိလှပါ။

– NUCC တွင်စုပေါင်း၍တန်းတူညီမျှမှုရှိပြီး ပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် ပိုမို၍ကိုယ်စားပြုမှုကို ပြည့်ဝစေသော နေရာတစ်ခုအနေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအတွက် တရားဝင်မှုကို ပို၍အားဖြည့်စေပြီး ပို၍တာဝန်ပိုခံနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

အခြေခံသဘောတူညီချက်များ

– အချုပ်အခြာအာဏာသည် အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်နှင့်ပြည်နယ်အတွင်းနေထိုင်သောသူများမှာသာရှိသည်။

– တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အာမခံရမည်။

– မြေယာနှင့်သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုအပိုင်းတွင် ဒေသခံတို့မှ မိမိဖာသာစူးစမ်းရှာဖွေ၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား၊ ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်တို့တွင်အဓိကဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

– လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် အရပ်သားထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ရှိရမည်။

– ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ကြွင်းကျန်အာဏာကို ပြည်နယ်များမှ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

– ဒေသခံလူထုနှင့် အနီးဆုံးဖြစ်ပြီး မည်သည့်ကိစ္စရပ်တိုင်းတွင် ဒေသခံလူထုကို ဦးစားပေးရမည်။

– ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်မူဝါဒအရ မျှတသော ခွဲဝေမှုများနှင့် မျှတသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ဖြစ်စေရမည်။

အခွင့်အရေးနှင့် ကွဲပြားခြားနားမှုကို လက် ခံခြင်း

– အမျိုးသမီးများနှင့် လိင်အကြမ်းဖက်မှုခံရသည့် ကိစ္စရပ်များ လက်မခံခြင်း

– မည်သည့်ပုံစံမျိုးနှင့်မဆို ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမျိုးကို လက်မခံခြင်းများ

– လူနည်းစုများအရေးကို ကာကွယ်ခြင်းများ

– နိုင်ငံရေးတွင် ဘာသာရေးနှင့် မရောထွေးသည့် ကိစ္စရပ်များကို အထူးသတိထားခြင်း

– လူမျိုးစုဝင်၊ ဒီတိုင်းပြည်ထဲမှာ မွေးဖွားလျှင် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။ (၁၉၈၂) နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ဥပဒေ ကနေ လမ်းခွဲထွက်လာသည်။

လမ်းပြမြေပုံ

NUCC ကိုရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်စားပြုမှုကို သေချာစေရမည်။

– ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း နည်းလမ်းများကို သေချာစေရမည်။ ဥပမာ – Full Consensus, Majority vote စသည့်နည်းလမ်းများ သေချာစေရမည်။

– ထိုမှတဆင့် ကြားကာလညီညွတ်ရေးအစိုးရကို ဖွဲ့စည်းစေကာ ၎င်းတို့ကြားကာလဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းရမည်။

– အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရကို NUCC ကနေအတည်ပြုပေးသင့်တယ်။

– NUCC ကနေ နဝိုရှိရင်းစွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများတို့၏ ရှိရင်းစွဲရှိ၊ရာထုံးတမ်းဓလေ့စနစ်များကို ဆက်လက်ဖေါ်ဆောင်စေရမည်။

– အပြန်အလှန်အသိအမှတ်ပြုမှုက ပို၍အရေးကြီးပြီး သေချာစေရမည်။

– ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ရေးဆွဲရေးကို NUCC ကနေလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ချ

ပေးသင့်သည်။

- ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူများချမှတ်ရမည်။

- တမျိုးသားလုံး၏ ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်ရမည်

- နောက်ဆုံးမှာ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်တရားစီရင်ရေးတို့ကို ချမှတ်လုပ်ဆောင်နိုင်မည်။

- အရပ်သားလွှမ်းမိုးသောတပ်မတော်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် အမှန်တရားနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခြင်းဆိုင်ရာတို့တွင် စစ်တတ်မှဘက်ပြောင်းလာသူများ၊ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၊ မတရားပြုကျင့်မှုများရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းတို့အပေါ်မူတည်၍ကျင့်သုံးသွားနိုင်ရေးများတို့သည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတို့အထိ ဦးတည်စေပါသည်။ ဤကိစ္စများတို့သည်လည်း ဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

နိုဝုံးပိုင်းနှင့် ဆက်သွားရေး

အဓိကကျသည့် အချက်များမှာ CDM လုပ်ရှားမှုများ၊ ဆန္ဒပြကော်မတီများ၊ လူထုအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အရပ်သားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ လက်တွဲကြပြီး အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီကို ဖိအားမျိုးစုံပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ သံတမန်ရေး၊ ပြင်းထန်သည့်စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုနှင့် စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟုန် ပြင်းပြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ပြီးစစ်အာဏာရှင်စနစ်တစ်ခုလုံး ယိုင်နဲ့လာသည့်နှင့်တပြိုင်နက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးစာပွဲပေါ်သို့ ခေါ်ဆောင် လာကာ မိမိတို့ တည်ဆောက်လိုသည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုက ရေစီ ပြည်ထောင်စုကို တည် ဆောက်သွားရန်ဖြစ် သည်။

NUCC အတွင်းသို့ကျန်နေသေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဝင်ရောက်လာနိုင်ရေးအတွက် အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် တရားဝင်မှုရှိခြင်းကိစ္စရပ်များကိုအားကောင်းအောင်လုပ်ရမည်။ အင်အားရှိသည့် အဖွဲ့များမပါလာနိုင်သည့်တိုင် အောင်အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီကို ထောက်ခံအားပေးမှုမျိုးမလုပ်ကြရန် နားဝင်အောင်ပြုလုပ်ကြဘို့ လိုအပ်သည်။

လမ်းပြမြေပုံအတိုင်း တကယ်အသက်ဝင်လာရန် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများတို့အကြား ကိုယ့်ရဲဖြစ်တည်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်နိုင်မှုပုံစံတို့ကို အသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်သည်။ ဒီကြားကာလမျိုးမှာ တန်းတူခွင့်တူရှိရှိနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ကြရန်လိုသည်။ သို့မှသာအာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်းနှင့်ကွဲပြားခြားနားနေမှုတို့ တည်ရှိနေသည့် အနေအထားမျိုးတွင် ဤသို့ပါဝင်ပတ်သက်နေသူတို့အကြားဖက်ဒရယ်စိတ်မါတ်ကို ဖေါ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပြင်ပလေ့လာသူများအနေနှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရနှင့် NUCC အမျိုးသားညီညွတ်ရေးညီနိုင်းဆောင်ရွက်မှုကော်မတီကို လေ့လာဆန်းစစ်သည့်အခါမျိုးမှာ ဤအချက်များကိုအသိအမှတ်ပြုသင့်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အသိုင်းအဝိုင်းများအနေနှင့် NUCC အဖွဲ့ဝင်များကို ထောက်ခံအားပေးသည့်အခါတွင် ထိုသို့ကွဲပြားခြားနားသည့် အခြေအနေမျိုးများအောက်တွင် ဘုံရန်သူ၊ ဘုံရည်မှန်းချက်နှင့် ဘုံအကျိုးစီးပွားများကို အယောက်မခံဘဲ မိမိတို့၏ရှိရင်းစွဲ ထူးခြားကွဲပြားသည့်အခြေအနေနှင့် ရှိထားသည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတို့ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊ အချင်းချင်းအသိအမှတ်ပြုခြင်းများတို့ဖြင့် ရှေ့ဆက်လက်တွဲသွားကြမည်ကို နားလည်ထားကြရန်လိုပါသည်။

ပဒို့စောတောနိုး

■■■■■■■■■■■■■■■

ဖိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းက ပြန်ပြောင်းပြောပြတဲ့ ကော်ခို စောဘဦးကြီးရဲ့နိုင်ငံရေး အမျှော်အမြင်နှင့်ကရင့်အမျိုးသားနိုင်ငံရေး

ဟယ်လိုး.... ဟုတ်.... ပြော

အော်... အစည်းအဝေးရှိလား....

ရပါတယ် .... Zoom Meeting ပဲ.....ပြော

ကရင့်အမျိုးသား အာဏာနည်နေအတွက် ကြိုတင်အသိပေးချင်လို့ပါ။ တချို့နိုင်ငံက ယာတို့ကရင်အမျိုးသားတွေက ကရင့်အမျိုးသား အဏာနည်နေကို သြဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့ထက် ကြိုပြီးကျင်းပတတ်တာရှိလို့ပါ။

အော်.... သိတယ်... အိုကေ.. အိုကေ...

ဗူလှိုင်လကုန်လို့ သြဂုတ်လ ရောက်ခါနီးတိုင်း စာရေးသူရဲ့အသိနဲ့ မင်မိုရီကို ထာဝစဉ်နှိုးထစေတဲ့ ကရင့်အမျိုးသားအာဏာနည်နေ နဲ့ ကေအဲန်ယူ-ကရင့်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးက ရုံးအုပ်ကြီးရဲ့ ဖုန်းခေါ်သံပါပဲ။ ကရင့်အမျိုးသားအာဏာနည်နေကို ထာဝစဉ်လေးစားသတိရပြီး အသိအမှတ်ပြုတတ်တဲ့ ရုံးအုပ်ကြီးရဲ့ ဖုန်းခေါ်သံနဲ့အတူ ဗူလှိုင်လကုန်လို့ သြဂုတ်လရောက်ခါနီး နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းစာရေးသူကို မြင်ရောင်အောက်မေ့သတိရစေတဲ့ ကော်ခို စောဘဦးကြီးရဲ့ ကြီးမားတဲ့ နိုင်ငံရေး အမျှော်အမြင်၊ အသိပညာနဲ့ စွန့်လွှတ်စွန့်စားမှုတွေ....

ဟိုတွေးဒီတွေး ကော်ခိုစောဘဦးကြီးရဲ့တို့ရဲ့ ပေးဆပ်မှုနဲ့ ကရင့်အာဏာနည်ကြီးတွေ၊ မျိုးချစ်ကရင့်စစ်သည်တော်တွေအပြင် လူမသိသူမသိနဲ့ ကြွေကျခဲ့ရတဲ့ မျိုးချစ်အရပ်သူ၊ အရပ်သား၊ သာမန်ပြည်သူလူထုတွေ အကြောင်းတွေကို တွေးပြီး.... အိပ်ယာကနေ ထထိုင်၊ ကွန်ပြူတာကိုဖွင့်လိုက်တယ်။ အချိန်က နံနက် (၄း၂၂) မိနစ်၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ် သြဂုတ်လ (၁၂) ရက်၊ ကွန်ပြူတာဖွင့်လိုက်တော့ သတိထားမိလိုက်ပါတယ်။

ကော်ခိုစောဘဦးကြီးရဲ့နိုင်ငံရေးအမျှော်အမြင်ကြီးမားမှုကို ရေးသားချင်ခဲ့ပေမဲ့ တနင်္ဂနွေနေ့ကလွဲပြီးတလကျော်နှစ်လနီးပါးအထိ Zoom Meeting တွေနေ့တိုင်းတရက်ကို (၂) ကြိမ်၊ (၃) ကြိမ်အထိ ထိုင်နေရ၊ အအေးမိလို့ နာစည်း နေတာကလည်း စာရေးသူရဲ့ အာရုံကို မစုစည်းနိုင်တာက အဆန်းတော့မဟုတ်.....

စာရေးသူအနေနဲ့ ကော်ခိုစောဘဦးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေးအမျှော်မြင်တွေနဲ့ သဘောကျမှုကို တကယ်တော့ ဒီနှစ်မှ ရေးဖို့စဉ်းစားခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၅ နှစ်လောက်ကတည်းက ရေးဖို့စဉ်းစားခဲ့ပေမဲ့ မရေးဖြစ်ခဲ့တာပါ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မရေးခဲ့မိတာကို စဉ်းစားပြီးဒီနှစ်တော့ ရေးဖြစ်အောင် ရေးမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်ပါတယ်။

စာရေးသူသိခဲ့ရတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို မရေးခဲ့မိရင် နောင်လာနောက်သားတွေ၊ အထူးသဖြင့် သမိုင်းအမှော်ချခံထားခဲ့ရတဲ့ စာရေးသူတို့ နိုင်ငံက ဒီလိုအရေးကြီးတဲ့ ခေါင်းကြီးတွေရဲ့ နှုတ်ထွက်သမိုင်းအကြောင်းအရာတွေက သမိုင်းမှာ ထင်ကျန်တွင်ရစ်မနေခဲ့ရင် ဆိုတဲ့အသိစိတ်က စာရေးသူကို ကြီးမားတဲ့ နောင်တ မရစေလိုတဲ့အသိစိတ်က နှိုးဆွနေလေတော့... ဒီလိုအသိစိတ်နဲ့ပဲစာရေးသူကို ဒီလိုသိသင့်သိအပ်တဲ့ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာတွေကို ရေးချဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရတယ်...

စာရေးသူနဲ့ ပဟိပခေါ် မဂ္ဂဇင်းအက်ဒီတာ ပဒို့စောဟားရေစီ

ကော်ခိုစောဘဦးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေးအမျှော်အမြင်ကြီးမားမှုကို ရေးတဲ့အခါ ပဒို့စောဟားရေစီလို့ခေါ်နေကြတဲ့၊ ကရင်လူမျိုးများ သိခဲ့ကြတဲ့ ပဟိပခေါ် မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာကြီး စောဟားရစီက မပါမဖြစ်မို့ ပါရတော့မယ်။ စာရေးသူနဲ့ အက်ဒီတာကြီး ပဒို့စောဟားရေစီ ရဲ့နီးနွယ်ဆက်စပ်မှုကြီးကလည်း ပါလာရတော့မယ်။ သူနဲ့ရင်းနှီး

ကြွမ်းဝင်ခဲ့ကြတဲ့ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကျော်၊ နှစ်ခုနှစ်နီးပါးသိခဲ့ကြားခဲ့ရတာတွေကလည်း တကယ်တော့ မှတ်တမ်းမတင်နိုင်အောင် များပြားလှပါတယ်။ ကရင့်စာပေ၊ ကရင့်ယဉ်ကျေးမှုအပြင် ကိုယ့်ထက်အများကြီး အသက်အရွယ်ကြီးရင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အကြောင်းတွေ၊ လူငယ်လူရွယ်တွေရဲ့အကြောင်းတွေက အစပေါ့...

စာရေးသူ (၁၀) တန်းအောင်လို့ ရန်ကုန် (ရမ်ဂုန်) ကိုရောက်ခဲ့တယ်။ ဓမ္မတက္ကသိုလ်ကို တက်ပြီး ဘာသာရေးအလုပ်နဲ့ သင်းအုပ်ဆရာလုပ်ဖို့စိတ်မဝင်စားတဲ့ စာရေးသူက အရောင်အဆင်းတူတဲ့ ၄င်းတွေပေါင်းမိတော့တာပေါ့။

စာရေးသူအနေနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို စိတ်ဝင်စားတာက တစ်ကြောင်းပါ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မိဘတွေ စိတ်ဆင်းရဲမှာစိုးလို့ ကိုယ်စိတ်ဝင်စားတဲ့အလုပ်ကို တခဏတာ မေ့ပျောက်ထားခဲ့ပြီး ဓမ္မတက္ကသိုလ်မှာ ပညာသွားရောက်ဆည်းပူးခဲ့တာပေါ့။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တွေရဲ့ ဘာသာတရားနဲ့ ယုံကြည်ချက်အရ လောသူသားတွေအနေနဲ့ ဘယ်လိုမှ နားမလည်နိုင်တဲ့ ဘုရားသခင်ရဲ့ အလိုတော်ကြီးပါပဲ။

ဒီဇင်ဘာလအတွင်းမှာ ခရစ်မစတ်နဲ့ ကျေးဇူးတော်ချီးမွမ်းပွဲအတွက် ဝတ်ပြုဆုတောင်းဖို့ ဖိတ်ကြားခံရတဲ့သူတွေထဲမှာ ဓမ္မတက္ကသိုလ်က ဓမ္မပညာတွေကို စတင်သင်ယူနေတဲ့ စာရေးသူလည်းတစ်ယောက်အပါအဝင်ပေါ့။ ကောင်းကောင်းသတိရနေပါသေးတယ်။ ဓမ္မတက္ကသိုလ် ပထမနှစ်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်ကပေါ့။ ဘုရားသခင်ရဲ့ အလိုတော်နဲ့ ပြင်ဆင်မှုတွေကြောင့် အဲဒီဝတ်ပြုဆုတောင်းတဲ့ ကျေးဇူးတော်ချီးမွမ်းပွဲမှာပဲ အရောင်အဆင်းတူ ၄င်းတွေဆုံဆည်းခဲ့ကြတော့တာပဲ မဟုတ်လား။

ဓမ္မတက္ကသိုလ် ပထမ နှစ်မှာပဲ ပဟီပခေါ မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာကြီး စောဟားရေစီ နဲ့ ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံခွင့် ရခဲ့တော့တာပါပဲ။ ဒီလိုနဲ့အတွေးအခေါ်တွေကို စိတ်ဝင်စားပြီး အတွေးအခေါ်တွေ၊ ဓမ္မရေးရာ အတွေးအခေါ်တွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်စာပေတွေကို စပြီးလေ့လာသင်ယူခါစ စာရေးသူက ဒီလို ပဟီပခေါ မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာကြီးလည်းဖြစ် ကရင့်အမျိုးသား စာပေတွေ၊ ကရင့်အမျိုးသားရဲ့ သမိုင်းနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေကိုလည်း ဖေါ်ထုတ်နေတဲ့ ကရင့်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်နဲ့ ထိပ်တိုက်တွေ့ခွင့်ရတာ ဘုရားသခင်ရဲ့ အကြံအစည်တော်ကြီး မဖြစ်ပေဘူးလား။

အဲဒီကျေးဇူးတော်ချီးမွမ်းချင်း ဝတ်ပြုပွဲအပြီးမှာပဲ စာရေးသူက အက်ဒီတာကြီးနဲ့ စကားစပြီးပြောဆိုခဲ့ပြီး စာမူတွေရေးဖို့၊ အက်ဒီတာကြီးအနေနဲ့ တည်းဖြတ်ပြီး မဂ္ဂဇင်းထဲ ထည့်ပေးဖို့ ဆွေးနွေးသဘောတူကြပြီး စာရေးသူကို စာရေးဖို့ အားပေးခဲ့တာ အားရမိတာကိုလည်း ပြန်မြင်ရောင်မိခဲ့တာအမှန်ပါပဲ.....

စာရေးသူကလည်း ပေးထားတဲ့ကတိအတိုင်းများ မကြာခင် အင်းစိန်စော်ဘွားကြီးကုန်းမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ကရင့်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့က ခံစားရှုမြင်ခဲ့ရတဲ့ မြင်ကွင်းလေးကို ရေးသားပြီး မဟီပခေါမဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာဆီကို ထံဆဲးမဲးဖိ (ခေါ်) ထီးဆက်မက်ဖိုး ဆိုတဲ့ ကလောင်အမည်နဲ့ မဆိုင်းမတွေ ပို့ခဲ့ပြီး ၁၉၉၃ ခုနှစ် မတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ပါလာတော့တာပါပဲ။ မဟီပခေါမဂ္ဂဇင်းအတွက် ပထမဦးဆုံး စာမူမို့လည်း အက်ဒီတာက (၄) ပုံတစ်ပုံလောက် ဖြစ်တောက်ခဲ့ပြီး၊ ဖြတ်တောက်ရတဲ့ အကြောင်းအရင်းကိုလည်း ရင်းရင်းနှီးနှီး ရှင်းပြခဲ့တာကလည်း စာရေးသူအနေနဲ့ သူ့ကိုရင်းနှီးကြွမ်းဝင်စေဖို့အကြောင်းတွေ ဖန်လာခဲ့တော့တာပေါ့။

စာရေးသူရဲ့ ၁၉၉၄ ခုနှစ်အတွင်းမှာရေးသားခဲ့တဲ့ တာအယ်အသဟော် (အချစ်ရဲစွမ်းအား) ကိုလည်း စာပေစီစစ်ရေးက စာရေးသူရဲ့ အကြောင်းတွေ၊ စာမူပါအကြောင်းအရာတွေက အချစ်အကြောင်းဆိုပေမဲ့ အမေရိကန် စစ်တပ်ရဲ့ Marine တပ်သားပုံတွေ၊ ဂျက်ဖိုက်တာပုံတွေ ကိုဘာဖြစ်လို့ စာမူထဲမှာ ထည့်ထားတဲ့အကြောင်းတွေ စာပေစီစစ်ရေးက စစ်မေးခဲ့တဲ့အကြောင်းပြောကြဆိုကြရင်း အရောင်တူ၄င်းတွေ ပိုပြီးပိုပြီး ရင်းနှီးကြွမ်းဝင်ခဲ့ကြတော့တာပေါ့။

တခြားသူတွေ သိရှိခွင့် မရလိုက်တဲ့၊ မသိ သင့်မသိထိုက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ

စာရေးသူနဲ့ မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာကြီး ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကြာ နှစ်ခုနီးပါး ရင်းရင်းနှီးနှီး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံလာရာကနေ စာရေးသူက ဓမ္မကထိက ဖြစ်လာတဲ့အချိန်မှာ စာရေးသူနဲ့ အက်ဒီတာတွေက အရောင်အဆင်းတူ ၄င်းတွေကနေ လုံးဝအရောင်အဆင်းတွေကို ခွဲလို့မရဖြစ်လာပြီပေါ့။ တစ်ခါတစ်လေ သူနဲ့သွားမိလာမိရင်း သူသိတဲ့သတင်းပေးတွေ၊ ထောက်လှမ်းရေးတွေ သူနှား ဟိုဟိုဒီဒီ မနီးမဝေး ကပ်လာတဲ့အခါ သူက ....

ဟိုမှာတွေ့လား... အဲ့ဒါက သတင်းပေး၊ ထောက်လှမ်းရေး... လို့ပြောတော့ စာရေးသူက အန်ကယ်က ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သိတလည်းမေးတော့ ... သူက..

ဒီကောင်တွေကင့ါကိုထာဝစဉ်စောင့်ကြည့်နေကြတာပဲလေ..... တစ်ခါတစ်လေလည်း ဘာသတင်း၊ ညာသတင်းထူးသေးလဲလို့ ပေါ်တင်လာမေးတာတွေလည်း ရှိတယ်... ဟိုမှာလေ သူတို့အဖွဲ့တွေက ၄ါကိုစောင့်ကြည့်ဖို့၊ အကြောင်းပြလို့လည်းကောင်းအောင်လည်း အိမ်ရှေ့မျက်စောင်းထိုးမှာက ဆိုင်စုပ်ကလေးနဲ့ ... (အဲ့ဒီအချိန်က တန်ဖိုးအားဖြင့် မြန်မာငွေ ငါးသောင်းဖိုးလောက်ရှိတဲ့ ဆိုင်ကလေး) .... ဟိုဘက်အထွက်ဘုန်းကြီးကျောင်းရှေ့မှာ လူသွားလူလာ မဟုတ်တဲ့နေရာမှာ ကွမ်းယာဆိုင်အစုပ်လေး မတွေ့ဘူးလား... ဆိုပြီးစာရေးသူကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းရှင်းပြတာတွေကလည်း အရောင်တူ ၄င်းတွေတစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ပိုပြီးယုံကြည်စိတ်ချလာရတဲ့ အကြောင်းအရင်းတွေပါပဲ။

သူ့ကိုစောင့်ကြည့်နေတဲ့သူက သူ့ရဲ့အိမ်နဲ့ အိမ်ခြံခြင်းကပ်ပြီး ခြံဝယ်၊ အိမ်ဆောက်နေတဲ့အကြောင်းကိုသူကပြောပြတော့ စာရေးသူတို့လို ဘာသာရေးတက္ကသိုလ်ကလာပြီး နက်နက်နဲနဲ တွေးခေါ်ယူဆတတ်တဲ့ အမူအကျင့်အားနဲပြီး အရာရာအားလုံးကို အမှတ်တမဲ့ နေတတ်တဲ့ ဘာသာရေးသမားတွေအတွက်တကယ်အံ့သြမဆုံး အံ့သြမိတာအမှန်ပါပဲ။

တစ်ခါတစ်လေ စာရေးသူနဲ့ အက်ဒီတတာ ပုံမှန်တွေ့ကြတာတွေ သူ့ကိုစောင့်ကြည့်နေကြတဲ့သတင်းပေးတွေ၊ ထောက်လှမ်းရေးတွေအချိန်တိုင်းမသိရလေအောင် ညနေ ၇ နာရီ ၈ နာရီမှောင်စပျိုးချိန်မှာ သူ့ကိုသွားတွေ့၊ ဘီဘီစီနဲ့ ဗဟိုအေကို အတူနားထောင်ပြီး ဆွေးနွေးဖလှယ်ခဲ့ကြတာလည်း ကြည်နူးမှုတစ်ခုပါပဲ။

သူက စာရေးသူကို...

ဆရာ... ဟိုက ဆရာမ ကိုစိတ်မဝင်စားဘူးလား....

ဘယ်သူ့ကိုပြောတာလဲ အန်ကယ်.....

ဟိုဆရာမလေ... အကျီပန်းရောင်လေးနဲ့ ဆရာမလေ...

အော်.... ဘာဖြစ်လို့

သူက ရန်ဂုန်တက္ကသိုလ်က ကထိက လေ... သူကအပျိုကြီး... ဒါပေမဲ့ သူ့ကိုယူရင် ကလေးတော့ရပါသေးတယ်... သူက ကရင်အမျိုးသမီးကွ... ကြိုက်ရင် စပ်ပေးမယ်... တစ်ပါးအမျိုးသားနောက်ပါသွားမှာစိုးလို့....

ဆိုပြီးရေးသူကို ထွန်းထွန်းပေါက်ပေါက်နဲ့ ထင်ပေါ်စေလိုတဲ့ စိတ်ရင်းနဲ့ ရင်းရင်းနှီးနှီး အကြံပေး၊ စပ်ပေးတာတွေလည်း လုပ်တတ်တဲ့ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တစ်ဦး....

ဒီလိုနဲ့စာရေးသူနဲ့ အက်ဒီတာကြီးတစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦးယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့ ဆွေးနွေးကြဖလှယ်ကြဖြစ်ကြတာကလည်း အခြားသူတွေ သိရှိခွင့်မရလိုက်တာရော၊ စာရေးသူကိုယ်တိုင် မသိသင့်မသိထိုက်တွေ တစ်ပုံကြီး သိခွင့်ပေးခဲ့ဖလှယ်ဖြစ်ခဲ့ကြတာတွေကလည်းယုံကြည်ချက်ချင်းတူပြီး အပြန်အလှန်ယုံကြည်စိတ်ချနေကြတဲ့ အရောင်အဆင်းတူ ၄င်းတွေမို့ပါပဲ....

ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းက ပြန်ပြောင်းပြော ပြတဲ့ ကော်ခိုစောဘဦးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေး အမျှော်အမြင်နဲ့ ကရင့်အမျိုးသား နိုင်ငံရေး

စာရေးသူတစ်ယောက် မေ့မရတဲ့၊ မမျှော်လင့်ပဲ သိရှိခွင့်ရလိုက်တာကတော့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး

စမစ်ဒွန်းက ပြန်ပြောင်းပြောပြတဲ့ ကော်ခိုစော ဘဉီးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေးအမျှော်အမြင်နဲ့ ကရင့်အ မျိုးသားနိုင်ငံရေး ပါပဲ။ ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုအထိ ရင်းရင်းနှီးနှီး ပေါင်းသင်းလာရာကနေ သိရှိခွင့် ရရှိခဲ့တဲ့၊ သမိုင်းမတွင်ရစ်သေးတဲ့ ကော်ခိုရဲ့ အ မျှော်အမြင်ကြီးမားပြီး အကောင်အထည်မပေါ် ဖြစ်ခဲ့တဲ့၊ မဖေါ်နိုင်ခဲ့တဲ့အချက်ကို စာရေးသူ အ နေနဲ့ မရေးလိုက်ရရင် သမိုင်းအကြွေးကြီးတင် နေမှာကို သံဝေယရမိမှာ စိုးရိမ်မိတာကလည်း အမှန်တကယ်ပါပဲ။

ကေအဲန်ယူ – ကရင့်အမျိုးသားအစည်းအ ရုံး၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးက ပဒိုစော စေးစေးတစ်ယောက် ဇူလိုင်လ အကုန်မှာ ဖုန်း ဆက်ပြီးကတည်းက ကော်ခိုရဲ့ အကြောင်းကို ရေးဖြစ်အောင်ရေးမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်မိတာပါ။ သြဂုတ်လ (၁၁) ရက်နေ့ ညနေမှာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းရဲ့ အတ္ထုပ္ပတိထဲက ကော်ခိုစောဘဉီး ကြီးအကြောင်း Internet ကနေ Download လုပ်ပြီးအနည်းငယ်ဖတ်ခဲ့ပြီး ည (၁၁) နာရီ (၃၉) မိနစ်ရှိပြီမို့ စာရေးသူအိပ်ယာထဝင်ခဲ့မိပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့၊ စာရေးသူအနေနဲ့ သမိုင်းမတွင် သေးတဲ့ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးရဲ့ ကြီးမားတဲ့နိုင်ငံ ရေး အမျှော်အမြင်ကို မရေးဖြစ်ခဲ့ရင် စာရေးသူ တစ်ယောက် သံဝေယကြီးရမိမှာစိုးတဲ့ အတွက် စာရေးသူကို တရေးနိုးပြန်အိပ်ဖို့ အိပ်မ ရဖြစ် ပြီးအိပ်ယာကနေ ထထိုင်ရတဲ့အကြောင်းအရင်း တစ်ခုပါပဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၀၀၃–၂၀၀၄ ဝန်းကျင်က ပဟီ ပခေါ် မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာ ပဒိုစောဟားရေစီ ပြောခဲ့တဲ့ ကော်ခိုအကြောင်းကို စာရေးသူသတိ ရတိုင်း သမိုင်းတွင်စေရမယ်ဆိုတဲ့အတွေးတွေ ကစာရေးသူကို အကျင်းချုပ်ဖေါ်ပြချင်တဲ့စိတ် ကြောင့် မနေက် (၄) နာရီ (၂၂) မိနစ်မှာ ကွန်ပြူတာကို ဖွင့်ပြီး စာရေးသူချရေးလိုက်မိပါ တော့တယ်။

အချိန်က ၂၀၀၃–၂၀၀၄ ဝန်းကျင်၊ နေရာ က ပဟီပခေါ်မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီတာ ပဒိုစောဟား ရေစီ ရဲ့အိမ်... အိမ်ရှေ့မှာရှိတဲ့ ဂျက်ကား လေး နားရပ်ပြီး ဂျစ်ကားလေးအကြောင်းမေးမိပြောမိ ရာကနေ စတာပေါ့.....

ကေအဲန်ယူ – ကရင်အမျိုးသားအစည်းအ ရုံး အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဆရာသာထိုဆီ ကနေတစ်ဆင့် အမ္ဘေရထားတဲ့ ကားကလေးလို့ သိရပါတယ်။ ဒီးသမိုင်းဝင် ဂျစ်ကားလေးက တကယ်တော့ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးရဲ့ ကားက လေးပါ။ စာရေးသူအမှတ်မမှားရင် ကားနံပါတ် က (စ) ထင်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး မတတ်နိုင်လို့ ကရင့်အမျိုးသားတွေရဲ့သမိုင်း အမ္ဘေအနစ်အ ဖြစ်ထိမ်းသိမ်းဖို့ တောင်းတောင်းပန်ပန် တောင်း ပန်ခဲ့ပေမဲ့ ဥပဒေအရ၊ ညာ ဥပဒေအရ ကားအို ကားဟောင်းတွေ ထိမ်းသိမ်းထားခွင့်မရှိဘူးဆို ပြီး သံရည်ကြိုစက်ကို ပို့ခဲ့ရတဲ့အကြောင်း အက် ဒီတာက ပြန်ပြောင်းပြောပြရင်း မျက်ရည်လည် ခဲ့တာကိုလည်း စာရေးသူသတိပြုလိုက်မိပါ တယ်...

ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းဆေးရုံတက်နေရုံတဲ့ အချိန်ပေါ့။ စာရေးသူအမှတ်မမှားရင် တောင် ကြီးဆေးရုံတက်နေတဲ့အချိန်ထင်ပါတယ်။ စာ ရေးသူမှတ်မိတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စမစ်ဒွန်းက အက် ဒီတာကြီး ပဒိုစောဟားရေစီ ကို ပြန်ပြောင်းပြော ပြခဲ့တဲ့ စကားပါ။ အက်ဒီတာရဲ့အဆိုအရ ဗိုလ် ချုပ်ကြီးစမစ်ဒွန်းက...

တချိန်တုန်းက ကော်ခိုစောဘဉီးကြီး သူ့ကို တိုက်တွန်းဖူးပါတယ်။ ဦးနု၊ ဦးနေဝင်းနဲ့ ဦးကျော် ငြိမ်း အပါအဝင် ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်နာမည် (၂၀) သို့တည်းမဟုတ် (၂၂) ဦးရဲ့နာမည်ကို စာရွက်တစ်ရွက်နဲ့ပေးပါခဲ့တယ်။ အရေးပေါ်အ စည်းအဝေးခေါ်ပြီး အဲ့ဒီလူတွေအားလုံးကို အင်း စိန်ထောင်ထဲမှာ တခနတာ ထိမ်းသိမ်းထားဖို့။ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွေ အားလုံးဖြေရှင်းပြီးမှ သူ တို့ကိုပြန်လွှတ်ပေးဖို့။ အဲ့ဒီလူတွေက နိုင်ငံကို ဖျက်ဆီးဖို့ကြံရွယ်နေကြပြီဆိုပြီး။ သူကိုတိုက် တိုက်တွန်းတွန်းပြောခဲ့ဖူးပါတယ်....

ဒါပေမဲ့ အဲ့ဒီအချိန်တုန်းက စောဘဉီးကြီး ရဲ့အပေါ် သူမြင်တာက ကရင့်အမျိုးသားရေးတစ် ခုတည်းကိုပဲ စဉ်းစားတဲ့ ကရင့်အမျိုးသားခေါင်း ဆောင်လို့ သူထင်မြင်ယူဆခဲ့တာရယ်က တစ် ကြောင်း၊ သူ (ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစမစ်ဒွန်း) ကိုယ်ဌက ကလည်း British Train (စစ်တပ်ကမ္မေးထုတ်ပေး ခဲ့တဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦး) ဖြစ်တာကြောင့် စစ် သားဟောင်းတစ်ယောက်အနေနဲ့ပဲ နေလိုတာ ကတစ်ကြောင်းကြောင့် စောဘဉီးကြီးရဲ့ တိုက် တွန်းချက်ကိုငြင်းပယ်ခဲ့မိတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း သူအနေနဲ့ စစ်သားကောင်းတစ်ယောက်အဖြစ် အသက်ရှင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိမိတို့ကရင့်အ မျိုးသားတွေနဲ့ ပြည်ထောင်စု (မြန်မာနိုင်ငံ) အ တွက် တာဝန်မကျေခဲ့ဘူးလို့ ခံစားမိကြောင်း၊ တကယ်တော့ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးပြောခဲ့တဲ့ သူတွေက တိုင်းပြည်ကိုတကယ်ပဲ ဖျက်ဆီးခဲ့ ကြောင်း၊ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးက ဥပဒေ သမား ဝီဝီ၊ ကျွမ်းအဆင့်မီ တက္ကသိုလ်က ဘွဲ့ရဝီဝီ၊ တကယ်ပဲ နိုင်ငံရေးအမျှော်အမြင်ကြီးကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ သဘောကျကြောင်း... ဗိုလ်ချုပ် ကြီး စမစ်ဒွန်းက ပြန်ပြောင်းပြောပြပြီး မျက်ရည် ဝဲခဲ့တဲ့ကြောင်း.....

စာရေးသူရဲ့မင်မိုရီထဲက ရှိတဲ့ ကော်ခို စော ဘဉီးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေး အသိပညာနဲ့ နိုင်ငံရေးအ မျှော်အမြင်ကြီးမားမှု ပြန်လည်ပေမျှလိုက်ပါ တယ်.....

မှတ်ချက်။

၁. စာရေးသူ အနေနဲ့ ယနေ့ကရင့်အမျိုး သားအာဏာနည်နေ့မှာ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးရဲ့ နိုင်ငံရေးအမျှော်အမြင်ကြီးမားမှုနဲ့ ကရင့်အမျိုး သားတွေရဲ့ နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းနဲ့ ကရင့်အ မျိုးသား အာဏာနည်တွေကို ဂုဏ်ပြုလိုတာရယ်..

၂. စာရေးသူအနေနဲ့ စာရေးသူတို့ရဲ့ အ ရောင်အဆင်းတူ ၄ဏ်ဖြစ်တဲ့ စာရေးသူရဲ့ လက် ဦးဆရာ၊ စာရေးဆရာ၊ ပဟီပခေါ်မဂ္ဂဇင်း အက်ဒီ တာ ပဒိုစောဟားရေစီ ကိုဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင် ချင်တာရယ်။

၃. အနာဂါတ် ကရင့်အမျိုးသားသစ်တွေအ နေနဲ့ အဖိနိပ်ခံဘဝ၊ ဆင်းရဲမွဲတင်တဲ့ဘဝကနေ လွှတ်မြောက်ပြီး အမျိုးကို တကယ်ချစ်ရင်၊ နိုင်ငံ ကို တကယ်ချစ်တယ်ဆိုရင် နိုင်ငံရေးအတတ် ပညာကို အမှတ်တကယ် လေ့လာဆည်းပူးပြီး နိုင်ငံရေးကို ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြ ဖို့ တိုက်တွန်းလိုတာရယ်။

၄. ကေအဲန်ယူ – ကရင့်အမျိုးသားအစည်း အရုံးဟာ ကော်ခိုစောဘဉီးကြီးရဲ့ မူအတိုင်း ပြည်ထောင်စုကြီးကို တကယ်တည်ဆောက်နေ ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ အေး ချမ်းရေး၊ သာယာဝပြောရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူ ရေးနဲ့ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရှိတဲ့ဖက်ဒရယ် ပြည် ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်နတဲ့အကြောင်း နဲ့ ကရင်လူမျိုးမဟုတ်တဲ့ အခြားအခြားသော လူ မျိုးများအနေနဲ့လည်း ကေအဲန်ယူ – ကရင့်အမျိုး သားအစည်းအရုံးနှင့်အတူတကွ လက်တွဲသည် ဖြစ်စေ၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်စေ သာ ယာဝပြောတဲ့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်စေလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်... ယနေ့ ကရင့်အမျိုးသားအာဏာနည်နေ့အား စာရေးသူ အနေနဲ့ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်လိုက် ရပါတယ်။

ထက္ကသိုလ်သစ
(သြဂုတ်လ ၁၂ ရက် ၂၀၂၀ ခုနှစ်)

■■■■■■■■■■■■■■■■

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းယူလိုက်မှုနှင့် ရှေ့နိုင်ငံရေးအလားအလာ အပိုင်း (၂)

အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီမှ အိမ်စောင့်အ စိုးရသို့

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် အာဏာစတင်သိမ်းယူအပြီး သြဂုတ်လ (၁) ရက်နေ့အထိ (၆) လအကြာတွင် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌမှ ကာ့ဗာတွင်အရှည်ဆုံးသော မိန့်ခွန်းတရပ်ကို ပြောကြားခဲ့သည်။ သူ၏ရှည်လျားသော မိန့်ခွန်းအပေါ်မှာ ကာ့ဗာနိုင်ငံ အသီးသီးမှ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးမှ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ များမှ၊ နိုင်ငံရေးလေ့လာသူများမှ၊ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရအ ဖွဲ့ (NUG) တို့မှ၊ မတူညီ တဲ့ ရှုထောင့် ပေါင်းစုံက အမြင်အမျိုးမျိုးတို့ကို ပေးခဲ့ ကြသည်။

နိုင်ငံတကာအနေနဲ့ စကစ၏ အာဏာသိမ်းမှုစတင်ပြီး (၆) လအတွင်း စကစ အနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တယားကို မချနိုင်သေးဟု ရှုမြင်သုံးသပ်ထားပါသည်။ အာဏာသိမ်း (၆) လအလွန် စကစ မှ ဘာကြောင့်အိမ်စောင့်အစိုးရကို ဖွဲ့ရသလဲဆိုသည်ကို အဓိကထား သုံးသပ်ကြသည်။

မည်သို့သော အခြေအနေတွင်ရှိနေစေကာမူ စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် ကနဦး အာဏာသိမ်းမှုတွင်ပြောဆိုထားသည့်အရေးပေါ်ကာလကို (၁) နှစ်သာ အချိန်ယူပါမည်ဟု ပြောထားခြင်းကို အရေးပေါ်ကာလ (၁) နှစ်အတွင်း တာဝန်တွေကို ပြီးမြောက်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိဘူးဆိုလျှင် နောက်ထပ် (၆) လ (၂) ကြိမ်သက်တမ်းတိုးမြှင့်မှာဖြစ်ပြီး စကစ ကပြုလုပ်ပေးမဲ့ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ပြင်ဆင်ချိန် (၆) လဖြင့် ထပ်ပေါင်းကာ ၂၀၂၃ ခုနှစ် သြဂုတ်လအထိ အာဏာကို သိမ်းဆည်းထားမည်ဆိုသည်ကို တကယ်တမ်းအသိပေးချင်၍သာဖြစ်သည်ကို တွေ့ရမည်။

တဖက်တွင် စစ်ကောင်စီမှနေ၍အိမ်စောင့်အစိုးရသို့အသွင်ပြောင်းပြခြင်းဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဆိုသော အရှိုက်အရာကို ရယူထားခြင်းသည် တကယ်တမ်းအားဖြင့် နိုင်ငံကိုနှစ်ရှည်စီမံကိန်းရေးဆွဲပြီးအုပ်ချုပ်ဖို့ စီစဉ်ထားတဲ့ အစီအစဉ်တခု ထဲကတစခု ဖြစ်ပါသည်။ မင်းအောင်လှိုင်သည်ယခင် ကလိုချင်တက်မက်တဲ့ သမ္မတဖြစ်ရေးထက် ဝန်ကြီးချုပ် လိုင်းဘက်ကိုပြောင်းပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဖန်တီးမည့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မင်းအောင်လှိုင်အနေဖြင့် ဝင်ရောက်အရွေးခံပြီး ဆက်လက်အာဏာရ ယူမည့်အစီအစဉ်ဖြစ်ပေသည်။ ဂျာမနီတွင် ၂၀၀၅ ခုနှစ်ကနေ အာဏာရလာတဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် အိန်ဂျယ်လာမာကယ် ဟာ အခုထက်ထိ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်နေတာကို အားကျနေပုံရပါသည်။ အနီးဆုံး အာစီယံနိုင်ငံဖြစ်တဲ့ စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာလည်း ဝန်ကြီးချုပ်လီရှယ်လွန်း က သမ္မတ သုံးဆက်ရှိပြီး သော်လည်း ဆက်ပြီးအုပ်ချုပ်နေဆဲကိုအတုယူ ဖွယ်ရှိသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်မှာ ဝန်ကြီးချုပ်မင်းအောင်လှိုင် မှ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးမင်းအောင်လှိုင် သို့ အာဏာလွှဲပြောင်းရယူမည့် အိမ်စောင့်အစိုးရအစီအစဉ်ဖြစ်နေတယ် သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

လာမည့်စက်တင်ဘာလထဲတွင် ကျင်းပပြုလုပ်မည့် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံမှာ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရရှိရေး ဆိုသည့်ကိစ္စအပေါ်တွင်လည်း ခက်ခက်ခဲခဲရင်ဆိုင်ပြောဆိုရမည့် အခြေအနေရှိနေသည့်အတွက် စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် အိမ်စောင့်အစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအနံ့ ဖြစ်ပေါ်နေသော တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်မှုများနှင့် ပေါက်ကွဲသံစဉ်များ

အာဏာသိမ်းပြီး (၆) လအလွန်ထိ စကစ အနေနဲ့ နိုင်ငံရဲ့အုပ်ချုပ်ရေးယန္တယားကို လည်ပတ်အောင်မစွမ်းဆောင်နိုင်သေးသလို ပြည်သူတွေရဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်တောင်းဆိုမှုတွေကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့မှုမရှိဘဲ လူသားမဆန်စွာ အကြမ်းဖက်နှိပ်စက်ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်မှု၊ ဖမ်းဆီးထောင်ချမှု၊ ကျေးရွာများတို့ကို မီးရှို့မှု၊ ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာတွေကို ခိုးဝှက်လုယူမှုတွေ ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်နေသောကြောင့် ပြည်သူတွေအနေနဲ့ မခံမရပ်နိုင်တော့တဲ့အဆုံး အချို့ကတော့ တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးနယ်မြေတွေမှာ တိမ်းရှောင်ခိုလုံပြီး လိုအပ်တဲ့ စစ်ပညာတွေသင်ရင်း ပြန်လှန်ခုခံတိုက်ကြတဲ့သူတွေ ရှိသလို အချို့ကတော့ ကိုယ့်နယ်မြေကိုယ်ဒေသထဲမှာဘဲ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်လုပ်ယူတဲ့ တူမီးသေနတ်နဲ့ လက်လုပ်ဗုံး (မိုင်း) တွေအပါအဝင် ရရာလက်နက်တွေနဲ့ စကစ ကိုနည်းလမ်းပေါင်းစုံနဲ့ ပြန်လှန်တိုက်ခိုက်မှုတွေ နိုင်ငံအနံ့ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

စက်တင်ဘာလ (၁၂) ရက်နေ့ထုတ်စစ်ကောင်စီအာဘော်မှာ စစ်တပ်ကနေ အာဏာသိမ်းယူခဲ့တဲ့ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ မှစပြီး စက်တင်ဘာ (၉) ရက်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတဝန်းလုံးမှာ ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်မှုပေါင်း ၂၃၉၀ ကြိမ်နဲ့ဆက်သွယ်ရေးတာဝါတိုင်တွေ မီးရှို့ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးမှုပေါင်း ၆၈ ကြိမ်ခံခဲ့ရတယ်လို့ စစ် ကောင်စီကထုတ်ပြန်ကြေညာထားပါသည်။ ထို့အပြင်လက်နက်ငယ်နဲ့ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ၃၀၄ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး သေဆုံးသူဦးရေမှာ (၇၉၉) ယောက်သေဆုံးကာ ဒဏ်ရာရရှိသူမှာ (၇၂၆) ယောက်ရှိခဲ့တယ်လို့လည်း ဖော်ပြထား သည်။

မီးရှို့ဖောက်ခွဲမှုဖျက်ဆီးမှု ဖြစ်စဉ်များမှာ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဆောက်အဦး (၃၈၆) ကြိမ်၊ စက်ရုံအလုပ်ရုံ၊ စျေး (၃၁) ကြိမ်၊ လမ်းတံတား (၁၇၂) ကြိမ်၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦးများ (၄၀၆) ကြိမ်၊ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ် ကုသရေးလုပ်ငန်းတွေနဲ့ ကာကွယ်ဆေးထိုးသည့်နေရာများ (၂၁) ကြိမ်ရှိခဲ့တယ်လို့ ဆိုသည်။

သို့သော် ပြည်ထဲရေးဒုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်စိုးတင့်နိုင်မှ စက်တင်ဘာ ၉ ရက်က ရန်ကုန်မှာ မြန်မာအခြေစိုက်သံတမန်များနှင့် တွေ့ဆုံရှင်းလင်းပွဲတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ သြဂုတ်လကုန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတဝန်းမှာ မိုင်းထောင်ဖောက်ခွဲမှုပေါင်း ၂၃၉၀ ရှိခဲ့ပြီး သေဆုံးသူ ၉၃၃ ဦးနဲ့ ဒဏ်ရာရသူပေါင်း ၁၃၁၂ ဦးရှိတယ်လို့ ရှင်းလင်းသွားပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စကစ အနေဖြင့် ထိုသို့သောကိန်းဂဏန်းများဖြင့် ဖေါ်ပြလာခြင်းကို သတိထားရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့် အရေအတွက်ထက် ကျော်လွန်မှုကို ပြသပြီး ပြည်သူများ၏ တန်ပြန်တိုက်ခိုက်နေခြင်းကို အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များ၊ အကြမ်းဖက်သတ်ဖြတ်မှုများ လုပ်ဆောင်မှုများအဖြစ် ကာ့ဗာကို ပြနိုင်ရန်လည်း ကြိုးစားဖန်တီးနေသည်ဟုလည်း ယူဆလို့ရမည်ဖြစ်သည်။

တဖက်တွင်လည်း PDF တပ်ဖွဲ့များကို တန်ပြန်ကိုင်တွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဗျူဟာထီးလိုအဖွဲ့မျိုးကို ဖွဲ့စည်းထားစေလျက် သူလျှိုဒရန်များအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အကြမ်းဖက်လုပ်ဆောင်မှုပုံစံအဖြစ် တန်ပြန်လုပ်ငန်းများကို ဖန်တီးပြီး ပြည်သူလူထုအမြင်မှားစေရန်၊ နိုင်ငံတကာ အမြင်မှားစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်ဆောင်နေသည်များကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

စကစ ၏ တပ်မတော်အတွင်း အခြေအနေ

လက်ရှိတွင် နိုင်ငံအဝန်းပေါ်ပေါက်လာနေသည့် တန်ပြန်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ နေ့စဉ်အမှုမြင်တွေ့ကြားနေရသည့်ဖေါက်ခွဲမှုများနှင့် တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေး နယ်မြေများတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော တိုက်ပွဲကြီး တိုက်ပွဲငယ်များတို့ကြောင့် စကစအနေဖြင့် ၎င်း၏စစ်တပ်ကို ထိန်းကျောင်းရခက်နေပုံပေါ်သည်။ EAOs တပ်ဖွဲ့များ နှင့်ဖြစ်စေ၊ PDF များနှင့်ဖြစ်စေ၊ LDF များနှင့်ဖြစ်စေ ထိတွေ့တိုက်ခိုက်သော တိုက်ပွဲတိုင်း တပ်မတော်ဖက် မှ သေဆုံး၊ ဒဏ်ရာရမှုများ

များစွာရှိနေသည်၊ တပ်မတော် တပ်စခန်းများ လည်း EAOs များ၏ စခန်းသိမ်း တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်မှုများကို ခံနေရသလို PDF များ၊ LDF များတို့၏ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ထားခြင်း များခံနေရသည်။ ရှေ့တန်းတပ်စ ခန်းများအနေ ဖြင့် ၎င်းတို့တပ်စခန်းကို နေ့လာတိုက်မည် လား ညလာတိုက်မည်လားဆိုသည် ကို စိုးတ တိတ်ဖြင့်ရှိနေကြသည့် စခန်းများရှိသလို၊ အ ချို့စခန်းများ တို့သည် ၎င်းတို့တပ်စခန်းကို လာတိုက် မည်ဆိုလျှင် ကြိုတင်အသိပေးစေလို ပြီးလာတက်တိုက်ပါကလက်နက်များချန်ထားခဲ့ ကာ ရှောင်ရှားနိုင်ရန်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဗိုလ်လောင်းသင်တန်း (စစ်တက္ကသိုလ်) သို့တက်မည့်သူ နည်းပါးသည့်အတွက်လျောက် လွှာတင်ခွင့်ကို ရက်ထပ်တိုးသတ်မှတ်ပေးနေရ သည်။ တပ်သားသစ်များ စုဆောင်းရာတွင် လည်း တပ်ထဲဝင်မည့်သူများ မရှိတော့သ လောက်ရှိနေသ၍ တပ်သားသစ်တဦးရရှိရေး အတွက် သိန်း (၂၀) မှ သိန်း (၄၀) အထိ တပ် သားသစ်စုဆောင်းရေးစျေးပေါက်နေကြောင်း သိရသည်။ တိုက်ပွဲများတွင် တပ်မတော်မှ ကျဆုံး သူဦးရေ ဒဏ်ရာရသူဦးရေ၊ ထွက်ပြေး သူဦးရေ များပြားလာနေသဖြင့် တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့ အလိုက်စုဖွဲ့မှု အင်အား ပြန်လည်ဖြည့်တင်းရေး မှာ အခက်တွေ့နေရသည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် ကျေးရွာတရွာလျှင် လူ ငယ် (၃၀) ဦးကို စုစည်းပေးရန် အတင်းအကြပ် စေခိုင်းညွှန်ကြားမှုများဖြင့် တပ်တွင်းသို့အတင်း သွပ်သွင်းရန် လုပ်ဆောင်နေကြသည်။ တပ် တွင်းတွင်လည်း CDM ဖြစ်ပေါ်မှု များလာသည် နှင့်အမျှ တပ်တွင်းထိန်းရခက်လာသည့်အတွက် တပ်မတော် အနေနဲ့ NLD (DASSK) နှင့် တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးနေကြောင်း၊ လာမည့်နှစ်ကုန်ပိုင်း တွင် ရွေးကောက်ပွဲပြန်လုပ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း တပ်တွင်းရှင်းလင်းပွဲများ လုပ်နေရသလို စကစ အနေဖြင့် လာမည့် စက်တင်ဘာ (၉) ရက်နေ့ တွင် "နိုင်ငံတော် အခြေအနေ အရပ်ရပ်အား ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ပြည်သူလူထုသို့အသိပေး ခြင်း" ဆိုသည့်ထုတ်ပြန်ချက်တစောင်လည်း အပြင်သို့ပေါက်ကြားနေသည့်ပုံစံဖြင့်ပျံ့နှံ့အောင် လုပ်နေသည် များကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ် သည်။

နေပြည်တော်တိုင်းမှူး ပြောင်းလဲခန့်ထား ရခြင်း နှင့် စစ်ကောင်စီတို့၏ လုံခြုံရေး

အာဏာသိမ်းပြီး (၆) လအလွန် သြဂုတ်လ (၂၅) ရက်နေ့တွင် စစ်တပ်ထိပ်တန်းရာထူးအ ချို့အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် လုံခြုံရေးအရ အရေးကြီးဆုံးသော တိုင်းစစ်ဌာန ချုပ်တခုဖြစ်သည့် နေပြည်တော်တိုင်းစစ်ဌာန ချုပ်တိုင်းမှူးအဖြစ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင် လှိုင်သည် ၎င်း၏တပည့်ဟောင်းဖြစ်သူ ဗိုလ် ချုပ်ဇော်ဟိန်း ကို ခန့်အပ်လိုက်သည်။ တိုင်းစစ် ဌာနချုပ် ၁၄ ခုရှိသည့်အနက် နေပြည်တော် တိုင်းမှူးရာထူးသည် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်၏ လုံခြုံရေးအတွက် အလွန်အရေးပါ ပြီး နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာမြို့တော်၏ လုံခြုံ ရေးဆိုင်ရာကိစ္စ အဝဝကို တာဝန်ယူကွပ်ကဲရသူ လည်းဖြစ်သည်။

ယခုအကြိမ်ပြောင်းလဲခန့်အပ်လိုက်သည့် ထိပ်တန်းရာထူးရယူသူများသည် ၎င်းထက် အ သက် ၁၅ နှစ်မှ ၂၀ နှစ်နီးပါးငယ်ရွယ်သူများကို စစ်တပ်ထိပ်တန်းရာထူးများကို ခန့်အပ်လိုက် ခြင်းသည် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အ နေဖြင့် တပ်တွင်းသြဇာတည်ဆောက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တပ်ချုပ် နှင့် ဒုတပ်ချုပ်ရာ ထူးသက်တမ်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ထားသော ညွှန်ကြားလွှာများကို ပယ်ဖျက်ကြောင်း အာဏာ သိမ်းပြီး (၄) ရက်အလွန် ဖေဖော်ဝါရီလ (၄) ရက်နေ့တွင် ညွှန်ကြားလွှာအသစ်ကို ထုတ်ပြန် ခြင်းကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်း၏အာဏာတည် မြဲရေး ရည်မှန်းချက်ကို အခိုင်အမာပြုလျက်ရှိ သည်။

တဖက်တွင် နိုင်ငံအာဏာကို သိမ်းယူခဲ့ သော ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းအောင်လှိုင်သည် လက် ရှိတွင် နိုင်ငံနှင့်အဝန်းဖြစ်ပေါ်လာနေသောတိုက် ပွဲများနှင့် မြို့ပြတိုက်ပွဲ၊ မြို့သိမ်းတိုက်ပွဲများတို့ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာမည့် အရေးကို စိုးရိမ်သည့် အလျောက် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးကို အထူးရည် ရွယ်ပြီး ထိပ်တန်းရာထူး အပြောင်းအလဲကို လုပ်နေ ပုံရသည်။

EAOs များတို့၏ မတူညီသည့် တိုက်ပွဲ နည်း ဗျူဟာများ

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန် ရေး အဖွဲ့အစည်း အနေဖြင့်လည်း တပ်မတော် မှအာဏာသိမ်းမှုအလွန်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနေ သည့် ပကတိဖြစ်တည်ရှိနေ နိုင်ငံရေးအခြေနေ အောက် မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်း ၏ ချမှတ်ထားသော တိုက်ပွဲဝင် ချည်းကပ်နည်းဗျူဟာများကို ကျင့် သုံး၍ တိုက်ပွဲကို ပုံဖော်တိုက်နေကြသည်။

အာဏာသိမ်းပြီး လက်ရှိကာလ အထိ EAOs နယ်မြေများတွင် စကစ နှင့် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့်အဖွဲ့များမှာ မြောက်ပိုင်းတွင် KIA အဖွဲ့၊ အလယ်ပိုင်းတွင် ညီနောင်မဟာမိတ် တပ်ဖွဲ့၊ တောင်ပိုင်းတွင် KNU အဖွဲ့များနှင့် တိုက်ပွဲကြီး၊ တိုက်ပွဲငယ်၊ မိုင်းတိုက်ပွဲ၊ ပျောက် ကျားတိုက်ပွဲများ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေကြ သည်။

တဖက်တွင်လည်း တပ်မတော်၏ လူသား မဆန်စွာ ဖမ်းဆီးနှိပ်ဆက်သတ်ဖြတ်မှုများတို့ကို မခံမရပ်နိုင်တော့သည့်အဆုံး စစ်အာဏာရှင်အ ဖွဲ့ကို ပြန်လည်တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ရမည်ဟု ခံ ယူထားကြသော လူငယ်များအချို့တို့သည် EAOs နယ်မြေထဲသို့ရောက်ရှိပြီး စစ်ပညာများ သင်ယူကာ PDF များအဖြစ် ဖွဲ့စည်း၍ မိမိ ဒေသကို ကာကွယ်ခြင်း၊ မြို့ပြတိုက်ပွဲများကိုဖေါ် ဆောင်ခြင်း၊ စကစတို့၏ ယန္တယား ဒေါက်တိုင် များကို ဖြိုဖျက်တိုက်ခိုက် ခြင်းများ အစရှိသော တိုက်ပွဲတို့ကို ဖော်ဆောင် နေသည်။

KIA အနေဖြင့် တပ်မတော်မှ အာဏာ သိမ်းမှုအလွန် ကချင်ပြည်နယ်တွင် KIA နှင့် PDF များတို့သည် စစ်ကောင်စီ တို့နှင့် လစဉ် နီးပါး စခန်းသိမ်းတိုက်ပွဲ၊ တိုက်ပွဲကြီး၊ တိုက်ပွဲ ငယ်များ ဖြစ်ပွားနေသည်။

ညီနောင်မဟာမိတ် (၃) ဖွဲ့အနေဖြင့် စက် တင်ဘာလ (၄) ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သော သဘောထားထုတ်ပြန်ချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအ နှံ့ရှိ ပြည်သူတရပ်လုံးအနေဖြင့် Covid-19 က ပျှံ့ကပ်ရောဂါကို ဆိုးရွားစွာခံစားနေရခြင်း နှင့် အတူ နိုင်ငံအနှံ့ ဖြစ်ပွားနေသော တိုက်ပွဲများ၊ မြို့ပြတိုက်ပွဲများတို့ကြောင့် စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ရိုက် ခတ်မှုများ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု ဆိုးကျိုးများတို့ကို ခံစားနေကြရသဖြင့် မိဘပြည် သူများတို့ကို လုံခြုံရေးကိုထိပါးစေသည့် စစ်ရေး လှုပ်ရှားခြင်းများကို လျော့ချခြင်း၊ ရှောင်ကြဉ် ခြင်း၊ နှင့် ရပ်တန့်ခြင်းများတို့ကို ပြုလုပ်ကြပါရန် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ အစည်းများအားလုံးကို တိုက်တွန်းနိုးဆော်ထား သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် လက်ရှိကာလတွင် စစ် ရေးကို ရှောင်ရှားလိုသည်ကို တွေ့ရှိရမည်။ လက်ရှိကာလတွင် ULA/AA အနေဖြင့် ရခိုင် ပြည်နယ်အတွင်း အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး များတို့ကို ဇောက်ချလုပ်ဆောင်နေသည့်အ တွက် အာဏာသိမ်းသည့် အချိန်မှစ၍ အုပ်ချုပ် ရေး ယန္တယား မချနိုင်သည့် စကစ အနေဖြင့် ပိုမိုစိုးရိမ်လာပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်က ထုတ်ပြန် ထားသည့် သူ၏တပ်အင်အားကို ပြန်လည်ဖြည့် တင်းနေရသည်။

သို့သော် မြောက်ပိုင်းတရုတ်နယ်စပ်တွင် မူးကိုးဖောင်းရှန် တို့ဖက်တွင် MNDAA တို့နှင့် တိုက်ပွဲ များအကြီးအကြယ် ဖြစ်နေသည်။ တရုတ် အနေဖြင့် သူ၏နယ်စပ်ဒေသတွင် တိုက် ပွဲဖြစ် တာမကြိုက်ဘူးဟု အမြဲတမ်းပြောလာခဲ့ သော်လည်း လတ်တလော ဖြစ်ပွားနေသော တိုက် ပွဲများအပေါ် ငြိမ်နေသည်ကို တွေ့ရသည့် အတွက် ထူးဆန်းနေပြန်သည်။ အရှေ့တောင် ဖက်ခြမ်းတွင်ရှိ KNPP တို့သည်လည်း KNDF များ တို့နှင့်အတူ စကစ ကို ကရင်နီပြည် အနှံ့ တိုက်ပွဲ များ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖြစ်ပွား လျှက်ရှိ သည်။

KNU ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ လက်အောက်ခံ ခရိုင်/တပ်မဟာ များအတွင်း တွင် ခုခံတိုက်ပွဲ၊ ထိတွေ့တိုက်ပွဲ၊ ပျောက်ကြား တိုက်ပွဲများနှင့် စခန်းသိမ်းတိုက်ပွဲများ စသည့်

တိုက်ပွဲမျိုးစုံဖြင့် ခုခံစစ်ကို တိုက်နေရသည်။ စကစ အနေဖြင့် စစ်အင်အားများကို တိုးချဲ့ချထားသည်၊ အချို့သော တပ်မဟာများတွင် BGF ကိုအားကိုးလျက် စစ်ဆင်ရေးများကို တိုး၍ လုပ်ဆောင်နေသည်။

CNF တို့အနေဖြင့်လည်း PDF, LDF များတို့နှင့်အတူ ပူးပေါင်းလျက် ချင်းပြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မကွေးတိုင်း စသည့်နယ်မြေဒေသများတို့တွင် တိုက်ပွဲကြီးငယ်များတို့ကို ဖေါ်ဆောင်နေသည်။

EAOs များအနေဖြင့် မတူညီသည့် တိုက်ပွဲများတို့ကို ပုံဖော်နေသော်လည်း ဘုံရန်သူဖြစ်သည့် မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒ နှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ပြုတ်ကျရေး၊ အာဏာရှင်ဟူသမျှ ချုပ်ငြိမ်းရေး ဆိုသည့် တိုက်ပွဲဝင် လမ်းစဉ်အောက်တွင် တူညီသည့် နိုင်ငံရေး ဘုံရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်ရှိသော ငြိမ်းချမ်းစွာအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်သည့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးကို ဘဝတူတိုက်ပွဲဖော်များ အားလုံးနှင့် ဗျူဟာမြောက်တိုက်ပွဲများပုံဖော်နေမည်မှာဖြစ်သည်။

NUCC အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ တပ်မတော်မှ အာဏာသိမ်းအလွန်တွင်အာဏာသိမ်းမှုကို လက်မခံဆန့်ကျင်သည့် အစုအဖွဲများစွာ ပေါ်ပေါက်လာကြသည်။ ထိုအထဲတွင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ National Unity Consultative Council-NUCC ဖြစ်တည်မှုကိုတော့ လူသိနည်းပါးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုများ တို့သည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်၊ တပါတီအာဏာရှင်စနစ်၊ ဒီမိုကရေစီ အာဏာရှင်စနစ်များအောက်တွင် ပုံစံမျိုးစုံ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်ခံခဲ့ရသဖြင့် မည်သည့် အာဏာရှင် စနစ်မှရှိနေခြင်းကို မလိုလားကြတော့ချေ။ သို့ဖြစ်၍ အာဏာရှင်စနစ် ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်းရေးသည်အဓိကဖြစ်သည့်အတွက် ဘုံပန်းတိုင်တူ အင်အားစုများ အားလုံးတန်းတူပါဝင်သော အမျိုးသား ညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ– NUCC ကို နိုင်ငံရေးအရ အမြင့်ဆုံးစုဖွဲ့မှုအဖြစ် သတ်မှတ် ထားရှိပြီး မူဝါဒရေးရာ အဆုံးအဖြတ်ပြုရာ ဆုံချက်တစ်ခုအနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

သို့ဖြစ်၍ NUCC အနေဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးအတွက် ဘုံပန်းတိုင်တူ အင်အားစုများအားလုံးက လက်တွေ့ပါဝင်ပူးပေါင်းလာစေရေး စည်းရုံးစုစည်းခြင်းနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန်၊ ပြည်သူ့ညီလာခံက အပြီးသတ်အတည်ပြုမည့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်ကို ဦးဆောင်ရေးဆွဲရန်၊ ပြည်သူ့ညီလာခံတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြားကာလများတွင် ညီလာခံအား တာဝန်ခံ၍ မူဝါဒရေးရာကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးချမှတ်ရန်၊ အာဏာရှင်စနစ် ပပျောက်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာရေးဆွဲချမှတ်ရန်၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်နှင့်အညီ ချမှတ်အတည်ပြုထားသော မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာ ကြားကာလ ဥပဒေပြုရေး၊ ကြားကာလအုပ်ချုပ်ရေး၊ ကြားကာလ တရားစီရင်ရေးနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ/ကော်မရှင်များတို့ကို မူဝါဒဆိုင်ရာဦးဆောင်မှုပေးရန်၊ ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းရန်နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးသွားရမည်။

အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ အစီအမံများကို ဆွေးနွေးချမှတ်၍ ပြည်သူ့ညီလာခံသို့တင်ပြကာ အတည်ပြုချက်ရယူပေးရမည် တာဝန်ခံရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ပါရှိမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အာစီယံ၏ အထူးကိုယ်စားလှယ်နှင့်လားရာ

အာစီယံသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖေဖော်ဝါရီ (၁) ရက်နေ့ စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းယူလိုက်သည့်နောက် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပါတ်သက်ပြီး အရေးပေါ်အစည်းအဝေးတရပ်ကို ပြီးခဲ့သည့် ဧပြီလအတွင်း ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့ပြီး အာစီယံအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပါတ်သက်ပြီး ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အချက် (၅) ချက်ကို သဘောတူခဲ့သည်။ အာစီယံသဘောတူညီချက် (၅) ချက်ကိုလည်း နိုင်ငံတကာမှ ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ သို့သော် သဘောတူညီချက်ချမှတ်ပြီး (၄) လကြာမှသာ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အာစီယံ အထူးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဘရူနိုင်းနိုင်ငံရဲ့ ဒု–နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး Erywan Yusof ရွေးချယ်ခန့်အပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ရွေးချယ်လိုက်သည့် အထူးကိုယ်စားလှယ်မှာ ဘရူနိုင်းနိုင်ငံမှဖြစ်နေပြီး မြန်မာနိုင်ငံအရေးကို စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးသည့် နိုင်ငံကဖြစ်နေသည့်အတွက်ဝေဖန်မှုများခံနေရသလို Erywan Yusof ဟာလဲစိန်ခေါ်မှုသစ်တစ်ခုကို ဦးဆောင်ဖြေရှင်းရမှာဖြစ်ပါသည်။

စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ ဒု–နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဟောင်း မစ္စတာ Virasakdi Futrakul ကိုဖြစ်စေချင်သည်။ အကြောင်းမှာ ထိုင်းနိုင်ငံကသာ အထူးကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်လာခဲ့ရင် ထိုင်းနယ်စပ်တွင်ရှိသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများတို့ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ထားပုံရသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံက အထူးကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သွားခဲ့လျှင် မြန်မာအတွက် ဖိအားပိုမိုပေးနိုင်ပြီး ထိုင်းနိုင် ငံက ဖြစ်ရင်လည်း စကစ အတွက် အလေးသာနိုင်မှာ ဖြစ်လို့ ကြားက ဘရူနိုင်း နိုင်ငံကို ရွေးလိုက်ပုံရ သည်ဟု အာဆီယံအရေး ကျွမ်းကျင်သူတွေက ဆိုပါသည်။

အကြမ်းဖက်မှုတွေ လျော့နည်းပျောက်ရေးနဲ့ လူသားချင်းစာနာကူညီမှုအစီအစဉ်တွေကို အာဆီယံအနေနဲ့ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သလို အားလုံးပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲတွေအပြင် CRPH, NUG အစိုးရတို့နဲ့ပါ ဆွေးနွေးဖို့အတွက် အဓိက အချက်အဖြစ်ပါဝင်နေကြောင်းကိုလည်း ဥရောပသမဂ္ဂဘက်ကထောက်ပြပါသည်။

CRPH နဲ့ NUG ဘက်တွင် အာဆီယံ အထူးကိုယ်စား လှယ်၏ (၄) လတာ အပစ်ရပ်ရေးစကားသံအ ဆိုပြုမှုကို လက်မခံခဲ့ချေ။ စစ်ကောင်စီ နဲ့ CRPH, NUG တို့သည် တဖက်ကိုတဖက်အ ကြမ်းဖက်အဖွဲ့ အစည်း တွေအဖြစ် အပြန်အလှန် ကြေညာထားကြသည့် အခြေအနေတွင် အာစီယံအထူးကိုယ်စားလှယ်ဘရူနိုင်းသံအတွက် စိန်ခေါ်မှု အများအပြား စောင့်ကြိုနေမည်ဖြစ်သည်။

အာရှရေးရာ တရုပ်အထူးကိုယ်စားလှယ် ဆွန်ကော့ရှန်၏ လျှို့ဝှက်သော မြန်မာနိုင်ငံခရီးစဉ် အပြီး အသံဗလံများ

တရုတ်နိုင်ငံ၏အာရှရေးရာအထူးကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာ ဆွန်ကော့ရှန် သည် စကစ ၏ ဖိတ်ကြားမှုဖြင့် သြဂုတ်လ (၂၁) ရက်နေ့မှစပြီး (၂၈) ရက်အထိ ရက်သတ္တပတ် (၁) ကြာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ ထူးခြားသည်မှာ စကစ အနေဖြင့် တရုပ်အထူးသံတမန်မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနေကြောင်းနှင့် မည်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးနေကြကြောင်းသတင်းထုတ်ပြန်ခြင်း လုံးဝမရှိဘဲ လျှို့ဝှက်ထားရှိခဲ့သည်။ မစ္စတာဆွန်ကော့ရှန် သည်ခရီးစဉ်ပြီးဆုံး၍ တရုပ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်ရှိပြီး သတင်းထုတ်ပြန်ကြေညာမှသာ နိုင်ငံတကာက သိရှိခဲ့ရသည်။ အာဏာသိမ်းစစ် ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်၊ ဗိုလ်ချုပ်ရာပြည့်၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဝဏ္ဏမောင်လွင် တို့နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ကြသည်ဟု သတင်းများတွင် တွေ့ရသလို စကစ ပြန်ကြားရေးတာဝန်ခံကလည်းဆွေးနွေးခဲ့ကြသည့်အထဲတွင် မြန်မာအရေးအာဆီယံ ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ချက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေး နှင့် Covid -19 ထိန်းချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖွံ့ ဖြိုးလာဖို့ကိစ္စ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတို့တွင် တရုတ်အစိုးရ၏ အကူညီများပြုလုပ်ပေး သွား မည်ဖြစ်သလို မလျော်ကန်တဲ့ ပြင်ပဝင်ရောက်စွက် ဖက်မှုကို ဆန့်ကျင်သည်ဟုဆိုသည်။

သို့သော် ဆွန်ကော့ရှန်း အနေဖြင့် စကစ နဲ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့စဉ် စကစ သည် NLD

ပါတီအားနိုင်ငံရေးပါတီမှအပြီးအပိုင်ဖယ်ရှားလိုကြောင်းသိရသည့်အတွက် အလွန်အမင်းအံ့သြတုန်လှုပ်သွားမိကြောင်းအတွင်းသတင်းတရပ်ကဆိုသည်။ စစ်ကောင်စီမှ ဖွဲ့ထားသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဥက္ကဋ္ဌ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်း ဦးသိန်းစိုးက မဲမသမာမှုများကို ကြိုတင်ကြံစည် လုပ်ခဲ့သည့် NLD ပါတီကို ဖျက်သိမ်းဖို့ အထိ စဉ်းစားလုပ်ဆောင်သွားမည်၊ ကျူးလွန်ခဲ့သူများအား နိုင်ငံတော် သစ္စာဖောက်များအဖြစ် အရေးယူနိုင်သည့်အထိ လုပ်ဆောင်သွားမည်ဆိုပြီး ကြုံးဝါးပြောဆိုသည့် အထိ ခြိမ်းခြောက်ထားသည် ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ တရုပ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် NLD ကိုမဖျက်ရန်နှင့် လက်ခံမည်ဆိုလျှင် စီးပွားရေးကိစ္စများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စများတို့ကို ဆက်လက်ကူညီပံ့ပိုး လုပ်ဆောင်သွားပေးမည်ဟု ပြောသည်။

အာဏာသိမ်းစစ်တပ်ကပယ်ဖျက်ကြောင်းကြေညာထားသည့် ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲ၏ ရလဒ်များ ထွက်လာသည့် အချိန်တွင် သမ္မတရှီကိုယ်တိုင် လက်မှတ်ထိုးပြီး NLD ပါတီဆက်လက်အနိုင်ရရှိခဲ့သည့်အပေါ် ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာကို ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ထံ ပို့ခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် တရုပ်အနေနဲ့ NLD ရှိရေးကို အသိအမှတ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ နှစ် (၁၀၀) ပြည့် တရုပ်ကွန်မြူနစ်ပါတီသို့ ပေးပို့သော NLD ပါတီ၏သဝဏ်လွှာကို အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့သလို ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ လုပ်ခဲတဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ (တရုပ်) နှင့် အရှေ့တောင်အာရှ၊ တောင်အာရှနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ "နိုင်ငံရေးပါတီများပေါင်းစည်းစွမ်းအား နှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆီသို့" ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် အစည်းအဝေးသို့ NLD ပါတီကို ဖိတ်ကြားခဲ့ပြီး တက်ရောက်စေခဲ့သည်။

SAC အနေဖြင့် တရုတ်နှင့်ဆက်ဆံရေး သိပ်ကောင်းပါသည်ဟု ပြောဆိုကြသော်လည်း တကယ်တမ်းလက်ရှိအခြေအနေတွင် တရုပ်နဲ့ ဆက်ဆံရေးက သိပ်ကောင်းနေတာမျိုးမဟုတ်ပေ။

NUG နှင့် စစ်ကောင်စီတို့၏ Credentials Challenge

(၇၆) ကြိမ်မြောက် အထွေထွေညီလာခံ UN Assembly ကိုကျင်းပသည့်ကာလ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံသဘာပတိမှ နိုင်ငံကိုယ်စားပြု ကုလသမဂ္ဂ အမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်မည့် အရည်ချင်းစစ်ကော်မတီ နိုင်ငံ (၉) နိုင်ငံ မျှားအဖြစ် ဆွီဒင်၊ ဘဟားမား၊ ဘူတန်၊ ချီလီ၊ တရုပ်၊ နမီးဘီးယား၊ ရုရှား၊ ဆီယာရာလီယွန်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုများဖြစ်ကြောင်း အတည်ပြုလိုက်သည်။

တဖက်တွင် အာဏာသိမ်း စစ်ကောင်စီရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ကို ကုလအထွေထွေညီလာခံမှ တားဆီးရေးအတွက် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီး နှစ်နိုင်ငံကြား သီးတင်းပတ်ကြာ အချိန်ယူပြီး ကြိတ်ဆွေးနွေးနေခဲ့ကြသည်ဟု အမေရိကန် အခြေစိုက် နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒစာစောင် "ဖောရင်းပေါ်လစီ FP" မှထွက်ပေါ်လာသည်။ တရုတ်နဲ့အမေရိကန်မှ ကမကထ လုပ်ညှိနှိုင်းသည့်အဆိုပါ သဘောတူညီမှုကို ဥရောပသမဂ္ဂ အီးယူ၊ အာဆီယံ နှင့် ရုရှားတို့မှလည်း အလွတ်သဘော လက်ခံသည်ဟု ကုလသံတမန် သတင်းရင်းမြစ်များ တွင်ဆိုထားသည်။

စစ်ကောင်စီအဆိုပြုမည့် သူအနေဖြင့် အထွေထွေညီလာခံတွင် စကားပြောခွင့်မရ၊ ပါဝင်ခွင့် မရခဲ့လျှင် တရားဝင်အစိုးရသဖွယ်ပုံဖော်နိုင်ဖို့ စစ်ကောင်စီ၏ ကြိုးစားနေမှုအပေါ် အကြီးအကျယ်ထိုးနှက်ခံနေရသည့် အနေအထားမျိုးမြင်တွေ့လို့ရသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အနည်းဆုံး မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အတည်ပြုခန့်အပ်ရေးသည် လာမည့်နိုဝင်ဘာလကျမှသာ သိရှိရမည်ဖြစ်သော်လည်း လာမည့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအထိ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာကုလအမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ် ဦးကျော်မိုးထွန်းကို လက်ခံထားရှိသွားမည်ဖြစ်သည်ဟု စက်တင်ဘာလ (၂၆) ရက်နေ့ BBC သတင်းဌာနတွင် ဦးကျော်မိုးထွန်းက ပြောဆိုသွားခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

NUG ထုတ်ပြန်သော အရေးပေါ် အခြေအနေ (သို့) D Day (ခေါ်) အဆုံးသတ်တိုက်ပွဲ

၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၇ ရက်နေ့တွင် NUG ၏ယာယီသမ္မတ ဒုဝါလရီးလမှအချက် (၁၄) ချက်ပါ နိုင်ငံတော်အရေးပေါ်အခြေအနေကို ထုတ်ပြန်ကြေညာ ခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိတွင် စကစအား ခုခံတိုက်ပွဲဝင်နေသည့် မြို့ပြပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့၊ ဒေသကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ PDF၊ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PDF) နှင့်အခြား အင်အားစုများ စုစုပေါင်း (၁၅၀) ကျော်တို့ အနေဖြင့် NUG ကြေညာ ချက်သည် အာဏာသိမ်းစစ်တပ်ဖယ်ရှားရေးအား စစ်ရေးအရလက်တုံ့ပြန် ဖြေရှင်းမည့် လမ်းကို တရားဝင်ကြေညာ တိုက်ပွဲ ခေါ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဆိုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှုမြင်နေကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး စတင်လိုက်သည့်နေ့ "ဒီ-ဒေး" D-Day ဟုသတ်မှတ်ခေါ်ဆိုကြပြီး အဆုံးသတ်တိုက်ပွဲကို ဆင်နွှဲကြမည်ဖြစ်သည်။

ဒေသတွင်း အာဆီယံနဲ့ အနောက်အုပ်စု နိုင်ငံများတို့မှ ကနေဦးထွက်ရှိလာပြီဖြစ်သည့် တို့ပြန်မှုတွေကိုကြည့်လျှင် NUG ၏တော်လှန်ရေးကြေညာချက်အပေါ် စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်နေကြသည့် သဘောထားများ ထင်ဟပ်နေသည်ကို တွေ့ရမည်။

အဓိက ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံထဲတွင် ရှိနှင့်ပြီးသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတိုက်ပွဲများတို့ကြောင့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးနေကြရသူတွေရဲ့ အရေး၊ စစ်အာဏာသိမ်းမှု နောက်ဆက်တွဲပေါ်ထွန်းလာတဲ့ လူမှု-စီးပွား ဒုက္ခများကို သက်သာဖြေလျှော့ပေးရေးနဲ့ ကိုဗစ် တတိယလှိုင်းဒဏ်ကို ဆိုးဆိုးရွားရွား ခံစားခဲ့ရသည့်အတွက် ကာကွယ်ဆေးထိုးပေးနိုင်ရေး အပါအဝင် ရောဂါကို ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်ရေး နိုင်ငံတကာ အကူအညီ အထောက်အပံ့တွေအပေါ် NUG ရဲ့ တော်လှန်ရေးကြေညာချက်ကလာပြီး သက်ရောက်ရှိက်ခတ်လာမှာကို စိုးရိမ်နေကြတာဖြစ်တယ်လို့ နားလည်ရပါတယ်။

NUG အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ချက်နှင့်ပါတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာအသီးသီးမှ အမြင်အမျိုးမျိုးထွက်ပေါ်နေသည်။ UK အနေဖြင့် စစ်ရေးနဲ့ ဖြေရှင်းတဲ့လမ်းကို အားမပေးလိုသည့် သဘောရှိနေခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းစွာကြိုးပမ်းအားထုတ်နေမှုများကို ယူကေ အစိုးရက ထောက်ခံကြောင်းနဲ့ ပဋိပက္ခတွေနောက်ထပ်ဖြစ်လာရင် ကိုဗစ် ကိုင်တွယ်ရေးအပါအဝင် စာနာနားလည်မှု ဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေးကိစ္စများအပေါ်တွင်လည်း ထိခိုက်စေလိမ့်မည်ဆိုပြီး ပြောဆိုလာပါသည်။

NUG ရဲ့ကြေညာချက်အပေါ် အမေရိကန် အနေနဲ့ သတိထားမိပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံအကျပ်အတည်းပြဿနာများကို လက်နက်ကိုင်နည်း၊ အကြမ်းဖက်နည်းနဲ့ ဖြေရှင်းတာမျိုးကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် လက်မခံကြောင်း၊ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း ဖြေရှင်းသွားကြရန် တိုက်တွန်းထားကြောင်း အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဌာန ပြောခွင့်ရဆိုသူမှလည်း ပြောထားသည်။ စာနာမှု အကူအညီများလဲ မြန်မာပြည်ထဲသို့ ဝင်လာပြီးလိုအပ်နေသူများအားလုံးထံသို့ တန်းတူညီမျှမှု ရှိရှိ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းကင်း အရောက်ပို့ပေးနိုင်ရန်အတွက် တည်ငြိမ်အေးချမ်းတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေကောင်းများ ရှိနေဖို့လိုမည်ဟု အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဌာနမှထောက်ပြထားသည်။

(သူးလေစာစောင်တွဲ (၄) တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြသွားမည်။)

ဖ-S4D

ခွဲခြမ်းယူ-ကညီဒီကလုပ်စဉ်ဖြင့်ကရာဟ်ပနီဉ်ဝဲပှၤအဲဉ်ကလုပ်ပှၤဟၢ်ဆၢတၢ်ဖိ အကွၢ်ဂီၤယနီဉ် (၁၁) ထံဉ်မ့ၢ်ဒ်လာ်အသိးနှဉ်လီၤ

၁. ဒ်အအဲဉ်အပှၤကလုၢ်ဒဉ်ဝဲအသိး မ့ၢ်ပှၤလၢအသ့အဲဉ်စ့ၢ်ကီး ကလုၢ်ဂၤဒီး တူၢ်ခိဉ်ပာ်သးဝဲ တၢ်အဲဉ်ကလုၢ်ကိးကလုၢ်သနူနှဉ်လီၤ
၂. လၢအပှၤကလုၢ်တၢ်ထူဉ်ဖျဲးအဂီၢ်နှဉ် ပာ်ဒီကလုၢ်အတၢ်ဘဉ်ဘျုးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်ခိဉ်သ့ဉ်ဝံၤ လၢတၢ်ကိးမံၤအပူၤ အိဉ်ဆၢထၢဉ်မၤတၢ်လၢ အကဲဒိကဲတဲာ်
၃. အှဉ်ကီၤဝဲ ခွဉ်အဲဉ်ယူဉ် ကျဲသနူ၊ တၢ်မၤအကျဲတဖၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သး တၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲာ်တဖၣ်ဝံၤ တၢ်မၤမူဒါလၢအလီၤဘဉ်အီၤတဖၣ် မၤဝဲလၢ အအိဉ်ဒီး တၢ်ဒိကနဉ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ဘျ
၄. ပာ်ဒိဉ်ပာ်ကဲပှၤကလုၢ်အတၢ်ရိဉ်ဖြဉ်ယူဖီးဝံၤ ကယၢ်အပှၤကလုၢ်အဒုဉ်အဒါခဲလၢာ်နှဉ် သးဆါဝဲဒီးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ ကျဲးစၢးမၤဝဲသပှၢ်ပှၢ် လၢအပှၤကလုၢ်တၢ်ထူဉ်ဖျဲးအဂီၢ်
၅. သးဆါဝဲ တၢ်မၢကုၢ်ကလုၢ်တၢ်မၤ တၢ်ဟၢတံၢ်ဆူးသ့ဉ်အိဉ်ညဉ်ပှၤဟီဉ်ခိဉ်ဖိကဒဲကဒဲတၢ်မၤ ဒီး တြီဆၢထီဒါဝဲ တဲာ်တဲာ်ဖျုဖျု
၆. ဟးဆ့ဲးဝဲ ကယၢ်နိ^{1}တဂၤအတၢ်ဘဉ်ဘျုးသနူဝံၤ ဟံးနှ^{1}မူဒါဒီး တီခိဉ်ရိ^{1}ခ်ိ မၤတၢ်လၢ တၢ်ရိ^{1}ဖြ^{1}မၤသကိးတၢ် အဂံၢ်ထံးသနူအဖီခ်ိ^{1}
၇. ဒ်အအိ^{1}ခ်ိ^{1}းမ့ၢ်လၢ်တၢ်လၢ အပှၤကလုၢ်အတၢ်ထူ^{1}ဖျဲးကအိ^{1}ထီ^{1}ဝဲအဂီၢ်အသိး အတၢ်မ့ၢ်လၢ်အံၤ အမိ^{1}လံၤမိ^{1}ပ့ၢ်ကလိ^{1}ထီ^{1}ဖးထီ^{1}အ ဂီၢ်ကူ^{1}ထီ^{1}ဖးလီၤဝဲ၊ တီခ်ိ^{1}ရိ^{1}ခ်ိ^{1}မဲဝဲကနှ^{1}အဂီၢ် ဂုာ်ကျဲးစၢးမၤဝဲထီဘိ
၈. မူဒါလၢအလီၤဘဉ်အီၤတမံၤလၢ်လၢ် တမၤဝဲဒ်တၢ်မၤတၢ်တတဲာ်တဖျ၊ တၢ်မၤဝံၤတၢ်အမံၤဒိၤနှ^{1}ဘဉ်. မူဒါ ဒီး တၢ်မၤနီ^{1}ကီ^{1}တၢ်လၢ အလီၤဘဉ်အီၤတဖၣ်မၤဝဲလၢ တၢ်သူ^{1}ဆူ^{1}သးဂဲၤအပူၤ
၉. အိ^{1}ဒီးတၢ်သူ^{1}ဒူသးစ့ဲကတူၤ၊ အိ^{1}ဒီးသိ^{1}ဒူအသးသဟီ^{1} ဒီး တအိ^{1}ဒီးတၢ်ကွၢ်မဲာ်တၢ်တခ်ိပၤ၊ တအိ^{1}ဒီးကရၢထီ^{1}ဆ့ဉ်တၢ်မၤ အၢ^{1} လီၤအတၢ်ကမ^{1}ဘူ^{1}နှ^{1}လီၤ.
၁၀. ဟးဆ့ဲးတၢ်မၤကျိအိ^{1}ကျိ တၢ်မၤအကွ^{1}အဂီၤတဖ^{1}ဝံၤ တီခ်ိ^{1}ရိ^{1}ခ်ိ^{1}မဲ မၤတၢ်လၢအလီၤတၢ်ပၢ်ဆၢ၊ မၤတၢ်မၤလၢ တၢ်မၤနီ^{1}ကီ^{1}နှ^{1}လီၤ.
၁၁. အိ^{1}ဒီးတၢ်တူ^{1}ခ်ိ^{1}ပာ်သးလၢ ကမၤတၢ်ပၢ်ဆၢတူၤလၢ တၢ်လၢတၢ်ပ့ဲၤတစု ဒီး ကလဲၤခီဖျိကယၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲတဖ^{1}ဝံၤ ကဟံးနှ^{1} တၢ်မၤနၤၤနှ^{1}လီၤ.

တၢ်လၢထးသ့ဉ်တဖ^{1} မ့ၢ်ပှၤအဲဉ်ကလုၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဖ^{1} အကွၢ်အဂီၤယနီ^{1}ဉ်တဖ^{1} ဒီး တၢ်လၢပှၤအဲဉ်ကလုၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဖ^{1} ကဘ^{1}တူ^{1} ခ်ိ^{1}ပာ်သးဒီး မၤဝဲတခ်ိ မ့ၢ်ဒ်လာ်အသိးနှ^{1}လီၤ.

၁. ကလုၢ်ဒ^{1}ခ်ိ^{1}ခ်ိ^{1}ခ်ိ

တရုတ်ပြည်ကလုပ်ခွင့်တက်ပက်ဆက်ဖြစ်အတက်ရှလိုက်

၁၉၅၁ နှစ်လေမှု အပူးနှစ် တရုတ်ပြည် အမှု (Kuomintang) အဖွဲ့အစည်း ဟန်နှစ်ခြင်တယောက်ဖြစ် ကြီးပယီးမှုထိုင်ကလုံးစီး၊ ယိုးဒိုင်ကြီးစင်၊ ကွဲခ်ဘိုင် (ကျိုင်းတုံ) ဝှေ့ကလုံးစီး၊ မဲယါ (မိုင်းယန်း) တော်လှန်ရေးဒီး ကျေးစားနှင့်လေးကွေ့ဝဲဆူ ယူနှာင်ကြီးစင်ပူ၊ ဒေသီးကဒုးနှုန်ကွ၊ တော်လှန်သွင့်တဖင့်လာ တရုတ်ဂီ၊ (Moa Zedong) အဖွဲ့အစုပူးလာ သုးကျိုးခံဘိနှင့်လီ။ တရုတ်ပြည်သုးကျိုးခံဘိအံ၊ ကွေးနှင့်လီးဒုးကွ၊ဝဲ တရုတ်ကြီမိုပှ်သီသီခါ မေးနှုတ်တော်လှတ်ဘီးဘာ့ဆင့် တရုတ်ဂီ၊အသုးသွင့်တဖင့် ကွ၊ ဒုးဆိုင်တံ်ကွ၊အဝဲသွင့်အဃီ အသုးကျိ၊ (၁) လီမှုပြီပြါကွ၊ဝဲဒီး သုးကျိ၊ (၂) စှ်ကီး ဘာ့ဂုၤကွ၊အခံဆူ ကွဲခ်ဘိုင်နှင့်လီ။ အဝဲသွင့်ထုံးလီ၊ကွ၊အခံဖဲ ကြီးပယီးမှုထိုင်ကလုံးစီးနှင့်ဒီး သူ့ထိုင်ကွ၊အသုးကလာ၊ မေဂ့ၤထိုင်ကွ၊အသုးဂံ်ဘါ လာကကွ၊နှင့်လီ၊ဒုးဖျိုးကွံ်ခ်တရုတ်ဂီ၊သွင့်တဖင့် အဂီ်နှင့်လီ။

မှ်လာတော်ဒုးခ့ုဉ် (Cold War) အဆာကတိ်အယီလာတော်ဒုးဖျိုးကွံ်ခ်ခ်ခ့ုပ်ကုန်း တော်ဒိုင်စိလာ အ့ရှာ်ပူးအဂီ် အဝဲသွင့်ဘာ့တော်ဆိုင်ထွဲမေစာ၊အီ၊လာ ထဝဝ်ဉ (Taiwan) ပဒိုင်၊ အမဲရကၤအပဒိုင် ဒီး ကွဲခ်ဘဲ့ပဒိုင် စှ်ကီးတဆံ်းတကွ့်နှင့်လီ။ အဂ့ၤ်ဒ်အံ၊ မှ်လာတရုတ်ဝါ အိုင်ဖဲကြီ်ဆၤအယီ ကွဲခ်ဘဲ့ပဒိုင် အဂီ် ခ်ခ်ခ့ုပ်ကုန်း အတော်ဒိုင်စိ လှုပ်ဘၤအတော်ဟာ်ယိုင်ဟာ်ဟ့ဒီ်အံ၊ လီ၊ဒ့ၤကွ၊ ပဲနှင့်လီ။

တရုတ်ပြည်အံ၊ ကွ၊နှင့်လီ၊ဒုးတရုတ် ကြီ်မိ်ပှ်လာတရုတ်ဂီ၊ (တရုတ်ခ်ခ့ုပ်ကုန်း) သွင့်တဖင့် အတော်ပၤဖီလာ်နှင့် နှုန်ခံဘျိုလံဘာ့ဆင့် အဝဲသွင့်တော်မှုလ်တလၤပ့ဲၤထိုင်ဘာ့အမဲာ်ညၤ၊ ဘာ့ဂုၤကွ၊အခံလာ တော်ပစှာ်ပတ့ၤအပူးနှင့်လီ။ မၤသးဒ်နှင့်ဒီး ဖဲ ၁၉၅၂ နှစ်အတိ်ပူးနှင့် အဝဲသွင့်မၤအါထိုင်အသုး၊ မၤလဲ်ထိုင်အသုးကလာ၊ ဟ့ဉ်အါထိုင်အသုးတော်သိ်ုင်လိ်ုဒီ်ုး အသုးတော်သိ်ုင်လိ်ုသရှ်ထိုင်ဘးလာ (၇၀၀) ဒီ်ုးအသုးဖိ ထိ်ုင်ဘးစှ်ကီ်ုးလာ (၁၃၀၀၀) ဂၤ ညၤနှင့်လီ။ တော်အိ်ုင်တော်အီ၊ ကျိုချုပ်သည်တဖင့် ဘာ့တော်ဟ့ဉ်မၤစာ၊အီ၊လာ (Taiwan) ပဒိ်ုင် ဒီ်ုး အမဲရကၤ (CIA) စှ်ကီ်ုး တိစာ၊မၤစာ၊ဝဲလာ တော်ဝံစိ်ုတီ်ုဆၤတကပၤနှင့်လီ။ အမဲရကၤပဒိ်ုင် အတော်ပှ်ဃှ်ပှ်ဂီ်ုလာ တော်ဒုးဝဲအံ၊ နှုန် (Soviet Union) ဒီ်ုး (Socialism) ထံ ကြီ်ုသွင့်တဖင့် ပဲ်ုဖးနီ်ုဖး ထိ်ုဒါဝဲ အမဲရကၤ ပဒိ်ုင်အံ၊နှုန်လီ။

ကျိုခံပှ်သည်၊ တော်အိ်ုင်တော်အီ၊ ကသံ်ုကသီ ဒီ်ုးသုးပီ်ုးလီ်ုသွင့်တဖင့်အံ၊ လာတော်ဝံစိ်ုတီ်ုဆၤအီ၊အဂီ် တော်သူ့ဝဲကဘီ်ုယူ၊ (C26, C27) အယီ တော်လၤ်ဘူ့ဉ်လၤ်စှ၊အိ်ုင်ဝဲအါ မးသတ၊ဒီ်ုး လာတော်ကထုးလီ်ုစှ၊ကွံ်ခ် တော်လၤ်ဘူ့ဉ်လၤ်စှ၊တနီ်ုအဂီ် တော်ကူ့ဉ်ထိ်ုင်ဖးလီ်ုဝဲလာ တော်ကတိ်ုဆၤစိ်ုခ်ခ်ကွ၊ဝဲလာ ထံကျိ၊ တကပၤနှင့်လီ။ တော်ဖိတော်လံ၊သွင့်တဖင့်အံ၊ တော်ကစိ်ုခ်ခ်ဖျိုဝဲလာ၊ထံကျ (ပိ်ုင်လဲ်ုင်) စးထိ်ုင်လာ (Taiwan) ဒီ်ုးဟဲစိ်ုးထိ်ုင်ကဘီ်ုလာ မိ်ုးတမးပိ်ုင်ကြ၊ ဖဲတလၤ၊ (မိ်ုင်) ကြီ်ုစဲ်ုင်ပူ၊ ပိ်ုင်လဲ်ုင်နုံ၊တတီ်ုတီ်ုဝံ၊ တော်ကစိ်ုင်ဆၤကွ၊လာ ခ်ခ်ကျဲခ်ခ်ဖျိ ခ်ခ်တဲ်ုတလၤ၊တော်ပၤ်ဆၤဟီ်ုင်ကဝီ်ုး ၊ ကညီတော်ပၤ်ဆၤဟီ်ုင်ကဝီ်ုး ဒီ်ုး ကရှ်ုင်နုံ်ုတော်ပၤ်ဆၤဟီ်ုင်ကဝီ်ုးပူ၊ ကြီ်ုပယီ်ုမှုထိ်ုင်ကလုံ်ုစီ်ုး လာတရုတ်ုဝါသွင့်တဖင့်အသုးဝဲ်ုလီ်ုခ်ခ်သွင့်နှင့်လီ။ ဒ်သီ်ုးတော်တိ်ုဂ်ကျဲ်ုအံ၊ ကကဲထိ်ုင်အဂီ် တရုတ်ုဝါသွင့်တဖင့်အံ၊ ဟဲပိ်ုဂ်ရှကလှုဉ်ဒ့ဉ်ဖိ်ုင်စုကဝဲ်ုသွင့်တဖင့် အခ်ခ်အန်ုလာ တော်ကမၤကဲထိ်ုင်လိ်ုင်ထိ်ုင် အတော်တိ်ုဂ်ကျဲ်ုအမိ်ုလံ်ုမိ်ုပှ်အဂီ်နှင့်လီ။

၁၉၅၄ နှစ်အပူ၊ တရုတ်ုဝါအသုးခ်ခ် လှ့ဉ်ပ့ဉ်ပူ (Li Peng Pooh) ကွဲမှ်ဝဲ ကညီတော်ပၤ်ဆၤခ်ခ်နှ်သၤ၊ လာကလဲ်ုထိ်ုင်ဆူ မဲဆဉ် (မိ်ုင်းဆတ်) လာအမှ်ုတရုတ်ုဝါသုးဝဲ်ုလီ် နှုန်လီ။ ကညီတော်ပၤ်ဆၤခ်ခ်နှ်သၤ၊ လာအမှ်ုစီ်ုးလါထိ်ုင်၊ သုးခ်ခ်ဒ်ုခ်စ် အိ်ုဖ့ဉ် ဒီ်ုး မံ်ုကဉ်ရိ်ုလံ်ုဟးထိ်ုဝဲ်ုဒီ်ုးသုးဆ့ဉ်တဆ့ဉ်ဒီ်ုးကဆီ်ုခ်ုထိ်ုထိ်ုအခ်ခ် လဲ်ုထိ်ုဝဲ်ုဆူ (မိ်ုင်းဆတ်) နှုန်လီ။ တော်ထံ်ုလိ်ုင်သးတဘျိ်ုအံ၊ တော်တဲ်ုသကိ်ုးဝဲ်ုလာ အဝဲသွင့် (တရုတ်ုဝါ) ကစိ်ုင်တော်စုကဝဲ်ုခ်ခ်ဖျိ ကညီတော်ပၤ်ဆၤ ဟီ်ုင်ကဝီ်ုးပူ၊အဃီ် တော်ကဘာ့ဖိ်ုင်လိ်ုင်စု မၤသကိ်ုးတော်ဒ်ုလဲ်ုင် အ့ဂ့ၤ်နှုန်လီ။ လၤပတ်ုဟဲ်ုသကိ်ုးပူ၊ ဟရှုးပါ အခ်ခ် (Profession Tang) စံ်ုးလာ ခဲအံ၊တော်ကမၤစာ၊ကညီလာ တော်စုကဝဲ်ု ကျိုချုပ်ုသည်တစဲ်ုးတမ့ဲ်ုးနှုန်လီ။ ဒီ်ုးတော်မှ်ုကရၤကရိ်ုထိ်ုင် "တော်ထိ်ုဒါဖဲ်ုစှ်ုး" ဒ်ပစံ်ုးတော်အသိ်ုး ကရၤလာ အထိ်ုဒါ ခ်ခ်မ့ုပ်ုနှ်ုးသနအတော်ဒ်ုခ်စ်၊ ကညီမှ်ုနှုန်လီ်ုလၤကရၤပူ၊နှုန်မး တော်ကမၤစာ၊ကညီတော်ပၤ်ဆၤလာ ကျိုချုပ်ုသည်အလၤအပ့ဲ်ုအ့ဂ့ၤ်နှုန်လီ။ တရုတ်ုဝါသွင့်တဖင့်အံ၊ တနှ်ုနှ်ုကညီတော်ပၤ်ဆၤခ်ခ်နှ်သွင့်တဖင့်ဘာ့ အဃီ်ုနှုန်လီ။ အ့ဂ့ၤ်ဟဲ်ုဝဲ်ုဒ်ုအံ၊ ဖဲ ၁၉၅၃ နှစ်အခါ လၤထံထ့ဉ်စှ်ုကီ်ုခ်ခ်တကပၤ၊ မါဘးဇှ်ုဒုးအိ်ုင်ထိ်ုင် ကညီတော်ပၤ်ဆၤကျဲ် ခ်ခ်ဘိ်ုတဘိ် ဒီ်ုး ဆိ်ုးကါဝဲ် ခ်ခ်ခ့ုပ်ုနှ်ုးသနှ် သွင့်တဖင့် ဒီ်ုး မၤသကိ်ုးတော်ဖိ်ုလိ်ုင်စုဒီ်ုး ကြီ်ုပယီ်ုခ်ခ်ခ့ုပ်ုနှ်ုးပ့ဉ်တံ်ုလံ်ုအဃီ်ုနှ်ုလီ။ ၁၉၅၂ နှစ်အခါ ပှၤတလၤ၊ ဖိ်ုသွင့်တဖင့် ထုးဖးကွံ်ုခ်ုအသးဒီ်ုး ကညီတော်ပၤ်ဆၤဝံ်ုး ဒုးအိ်ုင်ထိ်ုင်ကွ၊ အဝဲသွင့်တလၤ၊ (မိ်ုင်) ကလှုဉ်ဒ့ဉ်ကရၤစိ (Mon People Font - MPF) လံ်ုအဃီ် အဝဲသွင့်စှ်ုကီ်ုး အိ်ုခ်ခ်ဒီ်ုးတော်ဆဲ်ုးကျိ်ုးလိ်ုင်သးဒီ်ုး တရုတ်ုဝါလာ တော်ကမၤနှ်ုတော်စုကဝဲ်ုအဂီ်နှုန်လီ။

သုးခ်ခ်ဒ်ုခ်စ် အိ်ုဖ့ဉ် ဟ်ုတ့ၤ်ဃ်ုဝဲ် ကညီနိ်ုခ်နဲ်ုဖျါတဂၤဖဲ (မိ်ုင်းဆတ်) ဒ်သီ်ုးကမၤတော်ဆဲ်ုးကျိ်ုးလီ်ုပျံ်ုလာ ကညီဒီ်ုးတရုတ်ုဝါအဘာ့စၤအဂီ်နှုန်လီ။ သုးခ်ခ်ဒ်ုခ်စ်အိ်ုဖ့ဉ် ဒီ်ုးအတံ်ုသကိ်ုးသွင့်တဖင့် ဒီ်ုးနှ်ုဘာ့ကျိ်ုချုပ်ုသည်တော်မၤစာ၊ထဲ်ုတဆံ်ုးတကွ့်ုဝံ်ု ဟဲ်ုကွ၊လီ်ုကွ၊ဆူ ကြီ်ုသူလှ၊အခါ အဝဲသွင့်ကျဲ်ုကမဉ်နှ်ုလာ ကျဲ်ုတီ်ုဒီ်ုး နှုတ်လီ်ုဘာ့ဆူ ကြီ်ုကွ်ုခ်ုတဲ်ုပူ၊ အယီ ကွ်ုခ်ုတဲ်ုအသုးသွင့်တဖင့် ဟံ်ုနှ်ုကွ၊အဝဲသွင့်တော်စုကဝဲ်ုသွင့်တဖင့်ခဲလာ်ုဝံ်ု ပျုပ်ုဟဲ်ုကွ၊အဝဲသွင့်လာ စုယ်ုခ်ခ်နှ်ုလီ။ ကညီတော်ပၤ်ဆၤခ်ခ်နှ်ုဒ်ုခ်ထိ်ုတဖင့်စှ်ုကီ်ုး တကနှ်ုဃှ်ုတရုတ်ုဝါလၤ၊အါအါဘာ့အယီ လာခံတရုတ်ုဝါပျဲ်ုလီ်ု အခၤ်ုစးတဂၤ လာအမှ်ု ဖရှ်ုစ့ုယ်ုဉ် လာကဟဲ်ုထံ်ုလိ်ုင်သးဒီ်ုး ကညီတော်ပၤ်ဆၤခ်ခ်နှ်ုသှ်ုတဖင့် ဖဲရှမတံ်ုနှ်ုဉ် ဘာ့ဆင့် တော်ထိ်ုလိ်ုင်တကဲ်ုထိ်ုင်လၤ၊ဘာ့နှ်ုဉ်လီ။ မ့ှ်ုမ့ှ်ုလာ တလၤ၊အခ်ခ်နှ်ု နဲ်ုဉ်အိ်ုင်ထိ် တခ်ခ်မၤနှ်ုကျိ်ုခံပှ်ုသည်တော်ဆိ်ုင်ထ့ဲ်ုလာ တရုတ်ုဝါအိ်ုင်တကးဘာ့၊ အိ်ုး ထိ်ုင်စှ်ုကီ်ုး သုးတော်သိ်ုင်လိ်ုကို် တခါလာ ဘာ့တော်သိ်ုင်လိ် မၤစာ၊အဝဲသွင့်လာ တရုတ်ုဝါခၤ်ုစး ဖရှ်ုစ့ုယ်ုဉ် ဖဲ ဒ့ုပျှ်ုယ်ုဉ် ဝှ်ု၊ (ကျိ်ုက်ခမီ) ကလုံ်ုထံ်ုး ပှ်ုပူ၊တော်လီ်ုတတီ်ုနှ်ုဉ်လီ။

ဘာ့ဃးတရုတ်ုဝါဒီ်ုး ကညီတော်ပၤ်ဆၤ ခ်ခ်နှ်ုသှ်ုတဖင့် အတော်ရှလိ်ုင်သးအံ၊နှ်ုဉ် ပယီ်ုပဒိ်ုင်ပ့ှ်ုဆှ်ုသုးသွင့်တဖင့် ပဲ်ုအၤ၊ပဲ်ုသီ ကညီတော်ပၤ်ဆၤဒီ်ုး စံ်ုးဝဲလာ "ကညီဖိသွင့်တဖင့် ဃှ်ုကွံ်ုခ်ုလာတော်ဒုးဝံ်ု တနှ်ုတော်မၤစၤ၊လာ အကစ်ုအဲကလံ်ုးအိ်ုခ်ုလၤ၊ဘာ့အယီ ဃုထိ်ုခ်ုအကစ်ုအသီ်ုလၤ၊အမှ်ု တရုတ်ုဝါ" နှ်ုလီ။ နိ်ုနိ်ု တခ်ခ် ကညီဒီ်ုးတရုတ်ုဝါ အတော်ရှလိ်ုင်သးအံ၊ တော်တနှ်ုနှ်ုလိ်ုင်သး အိ်ုခ်ုလၤ၊ခံခ်ခ်ယ်ုပၤ၊အပူ၊ နှ်ုဉ်လီ။

တရုတ်ုဝါအံ၊ မၤစၤ၊တလၤ၊ တော်ပၤ်ဆၤ လၤသုးဂ့ၤ်ုဝိ်ုအဂီ်ုဒီ်ုး လၤတော်ကဟံ်ုးဃှ်ုနှ်ု တော်လီ်ုလၤ တော်စိ်ုခ်ခ်သုးတော်ပိ်ုးတော်လီ လၤ ပိ်ုင်လဲ်ုင်နုံ၊ ဆူ အဝဲသွင့်သုးဝဲ်ုလီ် တော်ဘံ်ုတော်ဘၤ၊အဂီ်ုဖဲ ၁၉၅၄ လါအီ်ုကူ၊အပူ၊နှ်ုဉ်လီ။ တရုတ်ုဝါအသုးနီ်ုဂ်ုံ (၃၀၀) ဟဲ်ုနှ်ုလီ၊ လၤကညီတော်ပၤ်ဆၤ ဟီ်ုင်ကဝီ်ုးပူ၊ဖဲ လှ၊်ုပျ်ု ကြီ်ုဆ့ဉ်ပူ၊နှ်ုဉ်လီ။ မၤကဒီ်ုး တူ၊လါစဲ်ုးပထ့ ဘာ့အပူ၊နှ်ုဉ် တရုတ်ုဝါသုး ဟဲ်ုနှ်ုလီ၊အါထိ်ုင်ကဒီ်ုး (၄၀၀) လၤကညီတော်ပၤ်ဆၤ ဟီ်ုင်ကဝီ်ုးပူ၊နှ်ုဉ်လီ။ လၤခံတရုတ်ုဝါအသုးဟဲ်ုလီ် ဟံ်ုးဃှ်ုနှ်ုတော်လီ်ုဖဲ ကွဲ်ုးခမံ်ုခ် (ကျိ်ုက်ခမီ) ကလုံ်ုထံ်ုး ပိ်ုင်လဲ်ုင်နုံ်ုနှ်ုခ် အဂၤ (၁၀၀၀၀) ဂၤညၤနှ်ုဉ်လီ။

ပယီ်ုပဒိ်ုင်ပ့ှ်ုဆှ်ုသွင့်တဖင့် နှ်ုတော်ကစိ်ုခ်ခ်အံ၊အယီ တော်ဟ့ဉ်လီ်ုမှုဒါလာ သုးခ်ခ်ကျ၊်ုဖိ်ုကွ်ုခ်ုဖိ်ုခ် လၤကဒုးဖျိုးကွံ်ုခ် တရုတ်ုဝါဖဲ ကွ်ုးခမံ်ုခ် ဟိ်ုင်ကဝီ်ုးပူ၊အံ၊နှ်ုဉ်လီ။ ဖဲတော်ဒုးကတီ်ုအံ၊ တရုတ်ုဝါကဘီ (၆) ဘ့ဉ်ဟဲ်ုသုးဘူ၊ယီ၊အသးဆူ ကြီ်ုပယီ၊ ပိ်ုင်လဲ်ုင်နုံ၊ လၤကစီ်ုးထိ်ုင်အသးအဂီ်ုနှ်ုဉ် ဒ့ဉ်ဒါသုးပ့ှ်ုဆှ်ုသွင့်တဖင့် မၤနှ်ုတော်ကစိ်ုဉ်အယီ ဒ့ဉ်ဒါအထံ်ုသုးသွင့်တဖင့် ကတီ်ုဃှ်ုအသးလာ တော်ဘံ်ုတော်ဘၤ၊အဂီ်ုဃ်ုးဃ်ုခ်ုဒ်ုခ်ုနှ်ုလီ။ ကဘီထံ ၆ ဘ့ဉ်အံ၊ဟဲ်ုစိ်ုခ်ုဃှ်ုတော်စုကဝဲ်ုဘူ၊ ထိ်ုခ်ုအတ့ဉ် (၄၅၀၀)

ဒီး သုးတၢ်သိၣ်လိသရၣ် (၉၀၀) ဂၤနှၣ်လီၤ။ ဖဲက ဘီခံဘှၣ်အံၤ ကဟဲစီးထိၣ်အသးဖဲ ဝိၢ်ရိၢ်ကိၢ်ဆၣ် (ကုလားဂုတ်ကိ) ပိၣ်လဲၣ် နံၤအခါ မ့ၢ်လၢကိၢ်ပယီၤထံသုး ဟံးဃၣ် တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢကတၢ်တၢ်ဖဲ ပိၣ်လဲၣ်နံၤဃံးဃီၣ် ဒိၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဂုၤကှၤအခံနှၣ်လီၤ။ မ့ၢ်လၢတရုးဝါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အတၢ်ဝံစိၣ်တီဆၢစုကဝဲၤလၢ ထံကျဲ (ပိၣ်လဲၣ်) တကပၢတၢ်တိၣ် ကျဲၤအံၤ တကဲထိၣ်လိၣ်ထိၣ်လၢၤဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဝံစိၣ်တီဆၢစုကဝဲၤ တၢ်ဖိတၢ်လံၤအကျိၤအကျဲအံၤနှၣ် ဆိးကါကှၤဝဲလၢ ကဘီယူၤတကပၤ ဒ်လၢညါအသိးနှၣ်လီၤ။

၁၉၅၄ နံၣ် လါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ် (၁၅) သီအနံၤ သုးကှ့ခိၣ်–၂ လၢအမ့ၢ် ဘိၣ်စ့ ဒီး အပှၤသ့ၣ် တဖၣ် အိၣ်ခိးထုးပိၢ်ကမျၢ်လ့ၣ်မ့ၣ်အူ လၢအဃ့ၢ် ဝ့ၢ်တကူၣ် ဒီး ဒုပျၣ်ယၣ် လၢမ့ၣ်ပိၢ် ဖဲ ဒိၢ်ဝိ ဒီး သ့ၢ်စ့ၤ (ဒုံဝန်း–သိမ်ဆိပ်) အဘၢၣ် စၢၤနှၣ်လီၤ။ တၢ်ထုးမ့ၣ်ပိၢ်အံၤ မ့ၢ်လၢကမျၢ် လ့ၣ်မ့ၣ်အူအဃိ ပယီၤပဒိၣ်အံၤ ကွဲးပဲၤအၢပဲၤ သိဝဲ သုးခိၣ်ကျၢ်ဖိ လ့ထ့ၣ် လၢတၢ်ကစိၣ်အ ကုခိၣ်လၢ လံၣ်မဲၣ်ဖျၣ်သ့ကျုံစံးဝဲ "သုးဒီးတ ကးအရၢ်အစၢ် လၢအဆါလီၤအိၣ်ကွံၣ် ထံ ကိၢ်စၢၤသ့ဲၣ်သီဖိ" ဒီးကွဲးဝဲလၢ လ့ၣ်မ့ၣ်အူနှၣ် ကညီသုးသ့ၣ်တဖၣ် မၤပိၢ်ဒီးမ့ၣ်ပိၢ်ဝံၤ ဖိၣ်နှ်၊ ဖ့ၣ်စိမီၤကျိ့ဖိမ့ၣ်အဂၤ ၃၀ ဒီးလၢၤဆါနှ်တရူး ဝါအသုးခိၣ်ကျၢ်ဖိ လိလံၣ် (လေၣ်လီ) ဝံၤလဲ နှ်ဝဲဒီးတၢ်စုကဝဲၤနှၣ်လီၤ။ နိ်ၢ်နိ်ၢ်တခီ ကညီ သုးသ့ၣ်တဖၣ် မၤနှ်ၢ်တၢ်ကစိၣ်လၢ ဒှ့ၣ်ဒါအံၤ စိၣ်ဆၢဝဲတၢ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢ ကမျၢ် လ့ၣ်မ့ၣ်အူ ဒ်သိးကသူအိၣ်ဝဲကမျၢ် လၢကဒီ သဒၢအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ အဂီၢ်နှၣ် လီၤ။ အဂၤတမံၤ မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ထံရ့ၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်သအုးသပြီၤတခါလၢ အသူညီနှ်ၢ်ဝဲနှၣ် လီၤ။ ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ သုးခိၣ်ဒိၣ်စိ အိဖ့ၣ် အဖိ‌ခ့ါ စီၤကျ့ၤ လၢအမ့ၢ် သုးခိၣ်ကျၢ်ဖိ လ့ထ့ၣ်ဒီဒၣ် စံးဝဲလၢ လ့ၣ်မ့ၣ်အူအပူၤ တၢ်မၤ နှ်ၢ်ဝဲ တၢ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဂီ‌မ့ၢ်ဂီ‌ပၤ ဒီး တၢ်တဖိၣ်နှ်ၢ် ဖ့ၣ်စိမီၤကျိ့ဖိမ့ၣ် နီတဂၤဘၣ်နှၣ် လီၤ။

ဖဲ ၁၉၅၃ နံၣ်အခါ ကိၢ်ပယီၤသုးမ့ၢ်ဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကဒုးဖျိုးကွံၣ်တရူးဝါအံၤ အဂီၢ် သူဝဲခိသုး၊ ကလံၤသုး ခံမံၤလၢၣ်အဃိ ကိၢ်ပယီၤသုးကဘီယူၤတဘ့ၣ် နှၣ်လီၤကမၣ် ဘၣ်လၢ ကျိ့ၣ်တဲၣ်ကိၢ်ပူၤ၊ တ့ၢ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်ဘၣ် သံဝဲ ကျိ့ၣ်တဲၣ်သဝီဖိ ၂ ဂၤ ဒီး ဘၣ်ဒိ ၅ ဂၤအ ဃိ ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ် အကိတိၣ်ခိၣ်ကျၢ် ဖံၣ်ဘူ စီၤကရး (Pleak Phibunsongkhram) ဟ့ၣ် လီၤတၢ်ကလ့ၢ် တဲၣ်တဲၣ်ဖျုဖျုလၢ အထံဖိ ကိၢ်ဖိမဲၣ်ညါလၢ ကယဲၢ်မ့ၢ်ကဘီယူၤလၢ အ နှၣ်လီၤဆ့ ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ်အတၢ်ပၢပူၤနှၣ် ခးလီၤ တဲၣ်ကွံၣ်ခဲလၢၣ်အဂ့ၢ်နှၣ်လီၤ။ ဖဲနှၣ်အခါ ကိၢ် ကျိ့ၣ်တဲၣ်အံၤ အတၢ်ရ့လိၣ်ဒီး ကိၢ်ပယီၤနှၣ် တဂ့ၢ်အါအါကဲၣ်ဆိးဘၣ်။ လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကၣ် ကွံၣ် ကိၢ်ပယီၤအတၢ်မၤ အဘူးအလဲအဂီၢ် ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ် ကွဲမ့ၣ်ဝဲ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ခိၣ် နၢ်ဒီး တလၢၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ခိၣ်နၢ်လၢ ကလဲၤ ထံၣ်လိၣ်သးဒီး အဝဲသ့ၣ်ဖဲ တ့ၢ်ဘီကိၣ်နှၣ်လီၤ။ ခီဖျိုလၢ ပှၤခံဒ့ၣ်အံၤ အတၢ်ပၢၢ်ဆၢထီဒါ ကိၢ် ပယီၤပဒိၣ်အဃိ ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ်ပဒိၣ် ကသူအိၣ် ပှၤခံဒ့ၣ်အံၤလၢ တၢ်မၤကၣ်ကှၤ ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ် အတၢ်မၤအဘူးအလဲအဂီၢ်နှၣ်လီၤ။ အဝဲအံၤ မ့ၢ် တၢ်ထံၣ်လိၣ်ရ့သ့ၣ် အဆိကတၢ်တဘျိ လၢ ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ်ခိၣ်နၢ်ဒိၣ်ထီဒီး ကိၢ်ပယီၤက လ့ၣ်ဒ့ၣ်ဖိ လၢအပၢၢ်ဆၢထီဒါ ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤနှၣ်လီၤ။ တလၢၤတၢ်ပၢၢ် ဆၢခိၣ်နၢ်လၢ အလဲၤထံၣ်လိၣ်သးဒီး ကိၢ်ကျိ့ၣ် တဲၣ်ခိၣ်နၢ်မ့ၢ်ဝဲ နဲၤရ့ၤကျ့ၣ် ဒီးသရၣ်သၣ်ဒ့ၢ် လၢ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ခိၣ်နၢ်ဓၢၣ်စး တကပၤနှၣ် လီၤ။ သရၣ်သၣ်ဒ့ၢ် မ့ၢ်ဝဲ ကညီခိၣ်နၢ်လၢ အ လဲၤထံၣ်လိၣ်သးဒီး အဲကလံးပဒိၣ် ဖဲ ၁၉၄၆ လၢတၢ်ဃ့ထိၣ် ကညီကိၢ်စဲၣ်အဂိၢ် ဃုၣ်ဒီး ကိၢ်ခိၣ် စီၤဘးအူကှ့ၣ် နှၣ်လီၤ။ လၢကိၢ်ကျိ့ၣ် တဲၣ်ပဒိၣ်တကပၤ မ့ၢ်ဝဲ ကလံၤသုး၊ သုးခိၣ် စ့ၣ်ထံၣ်ဖါဖၣ်စ့ၣ်ရၣ် (Sithiphapak Srirak)၊ ပၢၤကိၢ်ခိၣ် ဖီ (Pond)၊ သုးခိၣ်ကျၢ် စၢရံၣ်ခ့ါ လၣ်တၣ်နှၣ်ရၣ် (Sarit Chanlatan Tanarak)၊ ဒီး ကိတိၣ်ခိၣ်ကျၢ် (Pleak Phibunsonkhram) သ့ၣ်တဖၣ် တူ၊လိၣ်ခိၣ်ဆၢ ကညီဒီးတ လၢၤခိၣ်နၢ်လၢ တၢ်မဲၣ်မ့ၣ်နါဆၢအပူၤနှၣ်လီၤ။ ကျိ့ၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အံၤ ကသူအိၣ်ဝဲ ကညီဒီးတ လၢၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်တိၣ် (ကရၢ်) လၢတၢ်ဘၢၣ်စၢၤတခါ ဒ်သိးကဒီသဒၢ ကိၢ် ကျိ့ၣ်တဲၣ်ကိၢ်ဆၢ လၢအထီအိၣ် (၂၁၀၀) ကဲ လိမ်ထၢၣ် ဒီး ကိၢ်ပယီၤအံၤနှၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ် ကိၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အံၤ တမၤစၢၤကညီဒီး တ လၢၤလၢ သုးဂ့ၢ်ဝိတကပၤ ဒီး သုးတၢ်ပိုးတၢ် လီနှၣ်ဘၣ်။ မ့မ့ၢ်တခီ ပျဲကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ခိၣ် နၢ်လၢ ကအိုးထိၣ်ကိၢ်ဆၢတြဲၤ လၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွၣ်အဂိၢ်ဓိၤနှၣ်လီၤ။

တရူးဝါ ဒီး ကျိ့ၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ပိ‌ၣ်ရ့ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢခိၣ်နၢ်အံၤ မ့ၢ်ဒ်သိးကသူအိၣ် ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အနိ‌ၢ်ကစၢ်ဂိ‌ၢ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ် မ့မ့ၢ်လၢ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဂိ‌ၢ်တခီ မ့ၢ်ဝဲမ့ၣ်အူ အ့ၣ်ဖိတစဲးလၢ ခါဆူညါကအူထိၣ်လဲး ကွံၣ် ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ အပှၤ်မ့ၢ်သိတြိနှၣ်လီၤ။ အ ဂ့ၢ်ဒ်အံၤ ဖဲဟိၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခ့ၣ်အကတိ‌ၢ်အံၤ မီၤ အိၣ်ယၢၤထံကိ‌ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကရၢဖိအကျါကိ‌ၢ် ကျိ့ၣ်တဲၣ်ပၣ်ဃုၣ်အဃိ အဝဲတမ့ၢ်လၢကဘၣ် သးဝဲ ခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံးသနူ အတၢ်ဒ်ဒိၣ်စိအံၤ ဟဲသ လၣ် အသးလၢ အထံဆၢကိ‌ၢ်ဆၢ စ့ၢ်ကီးဘၣ် နှၣ်လီၤ။

ကိ‌ၢ်ကျိ့ၣ်တဲၣ်အံၤ ကွ‌ၢ်စ့ၣ်ဃၣ် ကညီတၢ် ပၢၢ်ဆၢ တၢ်အိၣ်သးလၢ တၢ်သးဒ့ဒီအပူၤ မ့ၢ် လၢ ၁၉၅၃ နံၣ်အခါ ထံထၣ်စ့ကိ‌ၢ်ခီ တကပၤ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢခိၣ်နၢ် စးထိၣ်ဖိၣ်လိၣ်စ့ဒီး ကိ‌ၢ်ပယီၤ ခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံးပၣ်တံၣ် ဒီး ပၣ်လီၤဆိး ကါဝဲ တၢ်ပၢၢ်ဆၢကျဲ ခံဘိတဘိလံနှၣ်အဃိ လီၤ။

စ့စ့ၣ်စုထ့ဲထံရ့ၢ်ကိ‌ၢ်သဲးတၢ်ဒုးစၣ်ဒီး(ဗစောပလ) ပဒိၣ်ဓစတၢ်စိၣ်ဆၢထၢၣ်

၁၉၄၉ နံၣ် ကိ‌ၢ်စံၣ် (တရူးကိ‌ၢ်) ပှၤမိၣ် စံၣ်တိ အခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံး မၤနၢၤတၢ်ဝံၤ အလိ‌ၢ်ခံ၊ ခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံးသနူအံၤ လဲၤဘၣ်ဂၣ်ဆ့ ခိၣ်ရ့ယါ ဟိၣ်ကမျိၤတကပၤ၊ တကးဒံးဘၣ် လၢ (Indo - China) ဟိၣ်ကဝီၤ ထံကိ‌ၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး ခိၣ် မ့ၢ်ပှၤ် နံး သနူအံၤ ဘၣ်ဂၣ်တၢ်ဒ်မ့ၣ် အ့အိၣ်လဲး ပှ‌ၢ်အသိးနှၣ်လီၤ။

၁၉၅၄ နံၣ်လါယူၤလံအပူၤနှၣ်ကိ‌ၢ်ဘံၣ်ယဲ နှၣ် (Vietnam) ကလံၤစိး ခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံး သ့ၣ်တ ဖၣ်ဒုးဖျိုးမၤနၢၤကွံၣ် ဖြ‌ၢ်စ့ၣ် လၢတၢ်ဒုးအဃိ ကိ‌ၢ်အမဲရကၤ မဲၣ်ကျိ‌ထိၣ် ဖုးဘၣ်မးအသး လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤနှၣ်လီၤ။ လၢခီရံယါ ဟိၣ်ကမျိၤ တကပၤ၊ အမဲရကၤ တြိဆၢခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံးသနူ အတၢ် ဘၣ်ဂၣ်မ့ၢ်နှ်ၢ်နၣ်သကှ့ အ့ရ့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ် ကလံၤထံး ကိ‌ၢ်ဘံၣ်ယဲနှၣ်တကပၤခီ၊ ခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ် နံးမၤနၢၤတၢ် လံ အဃိ ဖဲ လါစဲးပထ့ ဘၢၣ် အပှၤ အမဲရကၤ ကိးတၢ်အိၣ်ဖ့ၣ်ဒီး အသိၣ် မ့ၤထံ ကိ‌ၢ် သ့ၣ်တဖၣ် လၢ ကတၢၣ်ဗိၣ်ပၣ် လိၤကျဲသနူလၢ တၢ်ဒိသဒၢခိၣ်မ့ၢ်ပှၤ်နံးအတၢ် ဒ်ဒ်စိလ့ၢ်ဘၢ လိ‌ၢ်ကဝီၤပှၤအဂ့ၢ်နှၣ်လီၤ။ တၢ် အိၣ်ဖ့ၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ ကိ‌ၢ်ဖံလံၤပံၤ အဂ့ၢ်ခိၣ် မနံၣ်လၣ် (Manila) ဝ့ၢ်နှၣ်လီၤ။ ထံ ကိ‌ၢ်ဟဲထိၣ်တၢ်အိၣ်ဖ့ၣ်ဖဲအံၤခဲလၢၣ် (၈) ဘ့ၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ (၁)ကိ‌ၢ်အမဲရၤ (၂) ကိ‌ၢ်ဖြ‌ၢ်စ့ၣ် (၃) ကိ‌ၢ်ဘြဲးတံး (၄) ကိ‌ၢ်အိစ် ထ့ၢ်လယါ (၅) ကိ‌ၢ်နယူစံၣ်လဲၣ် (၆) ကိ‌ၢ် ပၣ်ကံးစတၣ် (၇) ကိ‌ၢ်ကျိ‌ၣ်တဲၣ် (၈) ကိ‌ၢ် ဖံလံၤပံၤ သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ။ ထံကိ‌ၢ် (၈) ဘ့ၣ် အံၤ ဆဲးလီၤစုမ့ၢ်ကျ‌ၢ်လၢ ကိ‌ၢ်အ့ရ့ၣ်မ့ၢ် ထိၣ်ကလံၤထံး တၢ်မ့ၣ်တၢ်ခ့ၣ်ကရၢ (South East Asia Treaty Organization-SEATO) လံၣ်ဃီးဃၣ်အပူၤနှၣ်လီၤ။ လံၣ်ဃီးဃၣ်အဝဲ အံၤ တၢ်ဒုးမူထိၣ်ဂဲၤထိၣ် အမိ‌ၢ်လံၤမိ‌ၢ်ပ့ၢ်ဖဲ ၁၉၅၅ နံၣ် လါဖ့ၤ်ဘြ‌ုၤအါရံၤ ၁၉ သီနှၣ်ဒီး တၢ်ပၣ်လီၤအဝဲလိ‌ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖဲ ဝ့ၢ်ဘီကီၣ်၊ ကိ‌ၢ် ကျိ‌ၣ်တဲၣ် ဒီး ပှၤပၢၤလိ‌ၢ်ဆ့ၣ်နီၤမ့ၢ်ဝဲ ကိ‌ၢ်ကျိ‌ၣ် တဲၣ် အစီၤပၢဖိ‌ခ့ါ (Wan Waithayakon) လၢ အမ့ၢ် ကိ‌ၢ်ကျိ‌ၣ်တဲၣ် အထံဂုၤကိ‌ၢ်ဂၤ ကိတိၣ် ခိၣ်နှၣ်လီၤ။ (SEATO) ကရၢအံၤ အ့ရ့ၣ်မ့ၢ် ထိၣ်ကလံၤထံး ထံကိ‌ၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ် တပ့ၣ် ဃုၣ်ဘၣ်အဃိ ကိ‌ၢ်ပယီၤ ကိ‌ၢ်အ့ဒယါ ဒီး ကိ‌ၢ်အ့ၣ်ဒ့ၣ်နံ‌ရ့ၢ် သၢဘ့ၣ်အံၤ ပဲၤအၢပဲၤသီဝဲ ကိ‌ၢ်ကျိ‌ၣ်တဲၣ် ဒီး ကိ‌ၢ်ဖံလံၤပံၤ လၢအမ့ၢ်ပှၤ်ပိ‌ၣ် ဝဲပှၤမၤလဲ‌ၢ်အိၣ်ကိ‌ၢ် အခံနှၣ်လီၤ။

၁၉၅၄ နံၣ်လါနိ‌ၣ်ဝ့ဘၢၣ်အပူၤ ကိ‌ၢ်ပယီၤ ဒီး ကိ‌ၢ်ယပ့ၣ် ဆဲးလီၤအစုမ့ၢ်ကျ‌ၢ် လံၣ်ဃီး ဃၣ်လၢ တၢ်ပတ့ၣ်ကွံၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ လ့ၤတ ကှ့ၤလၢ ကိ‌ၢ်ပယီၤ ဒီး ကိ‌ၢ်ယပ့ၣ် အဘၢၣ်စၢၤ ခံခ‌ခံကပၤလံအဃိ ကိ‌ၢ်ယပ့ၣ် ဟ့ၣ်စ့အိၣ် လီး (စစ်လျော်ကြေး) ဆူကိ‌ၢ်ပယီၤထိၣ် ဘး အမဲရကၤဒီလၣ် (၂၀၀) ကကွဲ‌ၢ်၊ တကးဒံး

ဘဉ်တၢ် ဆီဉ်ထွဲမၢစၢၤလၢ ဝီညါကျိၤ ကျဲတ ကပၢတနံဉ် အမဲရကၢၤဒီလဉ် (၅) ကကွဲ၊ လၢ (၁၀) နံဉ် အတိၢ်ပူၤ စးထိဉ်လၢ ၁၉၅၄ နံဉ် တူၤ ၁၉၆၄ နံဉ်နၟဉ်လီၤ။

ဖဲနံဉ်ဝဲနၟဉ်အပူၤ သုးခိဉ်ကျၢ်နၟ်ဝ့ (Military Mission) တဖုလဲၤပိဉ်ရ္ဆတရူး ဒ်သိးတၢ် ကမၤနၟ် တၢ်စုကဝဲၤ ကျိၤချံပှဉ်သဉ် သ့ဉ်တဖဉ် လၢ တရူးအိဉ်အဂီၢ်နၟဉ်လီၤ။

၁၉၅၅ နံဉ်လါအ့ဖြ့ဉ်အပူၤ ထံကိၢ်သ့ဉ် တဖဉ် လၢအိဉ်တၢ်ဘၢဉ်တီၤ (Neutral Countries) ဒ်ပစ်းတၢ်အသိး တမ့ၢ်ဆိးရ္ဒၢဉ်လံးစ်၊ တမ့ၢ်မီၤအိဉ်ယၢၤ ထံကိၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒ်အမ့ၢ် ကိၢ်အ့ဒယါ၊ ကိၢ်ပယီၤ ကိၢ်ခဲဉ်ဘီဒ်ယါ၊ ကိၢ်အဲးကူးပတူး၊ ကိၢ်သံဉ်ဟိဉ် (Siri Lanka)၊ ကိၢ်အ့ဒိနံရ္ဒါ ထံကိၢ်ခိဉ်နၢ်ဒိဉ်ထိသ့ဉ်တဖဉ် မၤတၢ်အိဉ်ဖ့ဉ်၊ ထံဉ်လိဉ်သးဖဲ ကိၢ်အ့ဒိနံရ္ဒါ အဝ့ၢ်ခိဉ်နၟဉ်လီၤ။ တၢ်အိဉ်ဖ့ဉ်ဖးဒိဉ်အံၤ တၢ်ပဉ်လီၤဝဲ တၢ်ဘျၢကျဲသနၟဖးဒိဉ် ၅ ထံဉ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ

(၁) ထံကိၢ်တဘ့ဉ် ဒီး တဘ့ဉ် ကဘဉ်ပဉ် ကဲလိဉ်သး ထံကိၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ

(၂) ထံကိၢ်တဘ့ဉ် ဒီး တဘ့ဉ် တဘဉ် ဟဲလုၢ်ဘၢ ဒိဉ်စိဒုးနၟ်လိဉ်သးဘဉ်

(၃) တဘဉ်နၟဉ်လီၤ မၤဘဉ်ဃးဒီး ထံကိၢ် အဂၤ အထံလီၢ်ကိၢ်ပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီဘဉ်

(၄) ထံကိၢ်တဘ့ဉ် ဒီး တဘ့ဉ် ကဘဉ် အိဉ်ဒီး တၢ်ထဲသိးတုၤသိး

(၅) ခံခီယၢ်ပၤ တၢ်ဘျုးတၢ်ဖ့ဉ်အဂီၢ် တၢ်ကအိဉ်သကိးလၢ တၢ်မှဉ်တၢ်ခုဉ်အပူၤ သ့ဉ်တဖဉ်နၟဉ်လီၤ။

ထံကိၢ်လၢအဟဲထိဉ်တၢ်အိဉ်ဖ့ဉ်တဘျီ အံၤ အါတက့ၢ်အဝဲသ့ဉ် မ့ၢ်တ့ၢ် ခီလနံဉ် ထံကိၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အယိ ထံကိၢ်ခိဉ်နၢ်ဒိဉ်ထိ သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ဖျါလၢအဝဲသ့ဉ် အတၢ်ဘဉ်ယိဉ်အိဉ် လၢ မီၤအိဉ်ယၢၤထံကိၢ်ဒိဉ်ထိ သ့ဉ်တဖဉ် အ တၢ်လုၢ်ဘၢ ဒိဉ်နၟ်ဒ်း ခိဉ်မ့ဉ်ကိုးသနၟ အတၢ် ဒိဉ်စိ နၟ်တက့ၢ်လီၤ။ ကိၢ်ပယီၤ ကိတိဉ်ခိဉ် ကျၢ် အူနၟး ဟဲထိဉ်စ့ၢ်ကီး တၢ်အိဉ်ဖ့ဉ်တဘျီ အံၤ စ့ၢ်ကီးနၟဉ်လီၤ။ အူးနၟးထံဉ်ဝဲလၢ ကိၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထံကိၢ်ဖိတဘ့ဉ်လၢ အနၟ်တၢ်သဘျ တယံဉ်ဒ်းဘဉ်ဒီး အိဉ်သ့ဉ်လီၤအသးလၢ ထံကိၢ်ဖးဒိဉ်ခံဘ့ဉ် လၢအမ့ၢ် ကိၢ်စံဉ် ဒီး ကိၢ်အ့ဒယၢ် အဘၢဉ်စၢၤအယိ အဝဲဘဉ်အိဉ်ဝဲ သ့သ့ ဘဉ်ဘဉ်လၢ တၢ်ဒုးခုဉ်ကတိၢ် လၢအမ့ၢ် မီၤ အိဉ်ယၢၤသနၟ ဒီး ဆိရ္ဒၢဉ်လံးသနၟ ခံခါ အထံ ရ္ဒၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်ဖ့ဉ်ဆၢအကတိၢ်ပူၤအံၤနၟ်လီၤ လၢတၢ်နၟ်အယိ အူနၟးအံၤ ဟဲက့ၢ်တၢ်အိဉ် ဖ့ဉ်လၢ ကိၢ်အ့ဒိနံရ္ဒါ သၢလါဝံၤအလိၢ်ခံအဝဲ လဲၤဝဲဆူ ကိၢ်အမဲရကၢ ဒ်သိးကပိဉ်ရ္ဒ မၤလီၤ စ့ၢ်ကွံဉ် မီၤအိဉ်ယၢၤ ကိၢ်ကစ့ၢ် သ့ဉ်တဖဉ် အ တၢ်သးဒ့ဒီလၢအဝဲသ့ဉ်အဖိခ်ိဉ် အဂီၢ်နၟဉ် လီၤ။ လၢတၢ်လဲၤတဘျီအံၤ အူးနၟး ကတိၤ လီၤ တၢ်ဖဲ ကိၢ်အမဲရကၢဟ့ၢ်ခိဉ်ဝဉ်ရ္ဒၢ်တၢ်ဉ် ဒံဉ်စံဉ်နၟ်ဒ်အံၤ "ကိၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထံကိၢ်ဖိဆံး ဆံး တဘ့ဉ်လၢ အသးဘိဉ်ဒ်းလၢ အနၟ်တၢ် သဘျနၟ်အယိက အိဉ်သ့ဉ်ထိဉ်ဆီလီၤသး ဂၢ်ဂၢ်ကျၢၤကျၢၤ ကနၟ်အဂီၢ်ပကဘဉ် ကျဲ စားသပ့ၢ်ပ့ၢ် ဒ်သိး ထံကိၢ်ဒိဉ်ထိသ့ဉ်တ ဖဉ် သ့တ ဒိဉ်စိ လုၢ်ဘၢ ပ့ၤတဂ့ၢ်အဂီၢ် နၟဉ်လီၤ။ လၢတၢ်နၟ်အယိကိၢ်ပယီၤ အံၤကနၟ်လီၤကဲ ကရၢဖိလၢ ကိၢ်မ့ၢ်နၟ်ထံဒိဉ် ကိၢ်ဒိဉ် သ့ဉ် တဖဉ်အကျါတနၟ်ဒ်းဘဉ်နၟ်လီၤ။ ဘဉ်မနုၤ အယိလဲဉ်နၟ် ကိၢ်ပယီၤ ထံဖိကိၢ်ဖိ သ့ဉ်တ ဖဉ်အတၢ်ဘဉ်ယိဉ်အိဉ်လၢ ပ့ၤကိၢ်မ့ၢ်နၟ်ထံဒိဉ် ကိၢ်ဒိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကဒိဉ်စိလုၢ် ဘၢကွံဉ် ပ့ၤနၟ်လီၤ။" တကတိၢ်ဃိ ဒ်သိး (Soviet) ကိၢ်ဒိဉ်သုတထံဉ်ကမဉ်အီၤလၢ အလဲၤပိဉ်ရ္ဒ မီၤအိဉ်ယၢၤ ကိၢ်မ့ၢ်နၟ်ဉ် တဂ့ၢ်အဂီၢ် အဝဲအိဉ် လၢအမဲရကၢ ဟဲက့ၢ်ဃီၤကဒီးဆူ မီစကိဉ် (Moscow) ဒီးပိဉ်ရ္ဒတဲမ့ဉ်နၢ်ကၢ ဆိးဖံယၢဉ် ထံကိၢ်ခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အယိ ကိၢ်မ့ၢ်နၟ်ပ့ၤကွၢ် စ့ဉ်ထံရ္ဒၢ်ကိၢ်သဲးပီညါ ကစ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ် တၢ် လီၤကမၤကမဉ်ဘဉ် အဝဲသ့ဉ်လၢ ကိၢ်ပယီၤ ကိတိဉ်ခိဉ်ကျၢ် အူနၟး အတၢ်မၤအံၤ နၟ်လီၤ။ ခီဖျိလၢ အူနၟးယိၢ်ချံကနၟ ခံပၤသ့အယိနၟ် စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤစၢၤတနီၤလၢအဝဲသ့ဉ်အ အိဉ်နၟ်လီၤ။ ၁၉၅၅ နံဉ်လါဒ်ဉ်စ့ဘၢဉ် အပူၤ ဆိးဖံယၢဉ်ထံကိၢ်ခိဉ်နၢ်ဒိဉ်ထိ ခံဂၤလၢအမ့ၢ် (Nikita Khushchev) ဒီး (Nikolay Kruchina) အံၤဟဲဟးဝဲလၢ ဝ့ၢ်တကျဉ် ဒီး ဟ့ဉ်လီၤမၤစၢၤ ကိၢ်ပယီၤလၢ တ့ထိဉ်နၟ်ဝဲဝ့ၢ် တကျဉ် (RIT=Ragoon Institute of Techn-ology) စဲးဖီကဟဉ်ပီညါ ဖ့ဉ်စိမီၤကျ့ဲ၊ တ့ ထိဉ်တၢ်ဆါဟံဉ်လၢ ယိၤဒိဉ်ကိၢ်စဲဉ် ဝ့ၢ်တိဉ် ကဲ့ တဖျၢ်ဉ် ဒီး တ့ထိဉ်နၟ်ဝဲစ့ၢ်ကီး ဝ့ၢ်တကျဉ် အ့ယါလးဟိဉ်တဲဉ် (Inya Lake Hotel) ဖဲ ဝ့ၢ်တကျဉ်နၟ်လီၤ။

အူနၟး အထံရ္ဒၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်အိဉ်ဆၢထၢဉ် သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကဲထိဉ်တၢ်သးဒ့ဒီလၢ ကိၢ်မ့ၢ် နၟ် ထံကိၢ်တဖဉ်အဂီၢ် ဘဉ်ဆဉ် အဝဲသ့ဉ်အိဉ် ခိုး ကွၢ်စ့ဉ်ဃဉ် အူနၟး အထံရ္ဒၢ်ကိၢ်သဲး ခိဉ်ခါ ဒီးတနီၤထံဉ်ဝဲလၢ အူနၟးအံၤ တလိၤဒ့ခံလၢ ခိဉ်မ့ဉ်ကိုးနံးတကပၤဘဉ် တိနံနၟ်လီၤ။

မ့ၢ်မ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ ခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ယိၢ်ချံကနၟ်ခိဉ် ခံကပၤတသ့ဒ် ကိၢ်ပယီၤကိ တိဉ်ခိဉ် မိဉ်နၟး၊ ကိဉ်နၟး၊ သခ့ဉ်နၟး၊ အူနၟးအယိ ခီဖျိ (CIA) အတၢ်ဂိဉ်စုဂိဉ်ခိဉ်၊ ခဲဉ်သူခဲဉ်ဂိၤ ကညီခိဉ်နၢ် သ့ဉ်တဖဉ်အယိ လၢကညီတၢ် ပၢ်ဆၢခိဉ်နၢ် ကဒဲကဒဲအကျါ ထံရ္ဒၢ်ကိၢ်သဲး တၢ်ဆိကမိဉ်ဆိကမး တလိၤ ပလိဉ်က့ၢ်အသးဒီး တၢ် ပၢ်ဆၢ ကျဲသနၟ ခံဘိတဘိ လၢတဘျီခါ ကိၢ်ကစ့ၢ်စီၤဟၢဉ် ထၢဉ် သါမ့ၢ်အံၤထီဒါက့ၢ်ဝဲ ကညီ တၢ်ပၢ်ဆၢ ကျဲခံဘိတဘိ အံၤအယိ ကဲ ထိဉ်ကၢ် တၢ်လီၤ မ့ၢ်လီၤဖး ဖဲကဆိ၀ါခီကရဲး နၟ်လီၤ။

စီၤမ့ၢ်ပ့ၢ်သီ (သုးက့ ၁)

ဆူ.....

မိမ်ခ်ိ

ဆူမိအိ် ကွဲးဃီၤယဲလံ
ဃ့ဉ်ဒီးတ၊်ဂ့၊်ဖျါ
အဲ့ဉ်ကလုပ်ကျ
ဖိမ့ဉ်စ့ၢ်ကီ

တ၊်ကူ
နၟ်လီၤပၢၤကီ
တမ့ၢ်လၢ
ကလုပ်ဂီ

ဒူသ
ဘဉ်ကျဲ
ပ့ၤတ
ဘဉ်မ

ဃိ
သ
ဟ
ကိ
ဒ
ပ့ၤ

ကသ
သ
ဘ
ဃ
ပ့ၤ

သ
ဒ
ပ
ဘ

လ
သ
မ
ဖ

စ
ကွ
ကမ
တ

မ
ဘ
မ
မ
မ

ပ
ဒ
နၟ
ဒ

လ
ကိ

ဆ
"ကိ
ဃ
ကျ
တ
ကိ